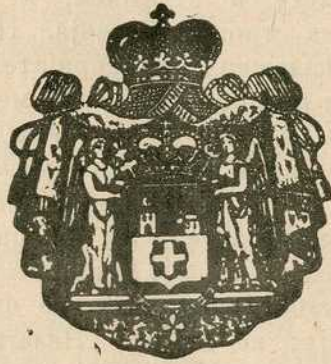

СРПСКИ СИОН

Год. XIV

Број 24

ЗВАНИЧАН ЛИСТ ПРАВОСЛАВНОГ СРПСКОГ АРХИЈЕРЕЈСКОГ СИНОДА МИТРОПОЛИЈЕ
КАРЛОВАЧКЕ ЗА ДУХОВНЕ, ЦРКВЕНЕ И ЈЕРАРХИЈСКЕ СТВАРИ.

У Ср. Карловцима у уторник 30. новембра 1904.

ЗВАНИЧНО.

По замолници Његове Светости Преузвишенога Господина Патријарха *Георгија Бранковића*, благоизволело је Његово Високопреосвештенство Господин Епископ Бачки *Митрофан Шевич* рукоположити свршенога богослова Александра Иванића из Мале Вашице у светониколајевском храму у Новом Саду дана 22. новембра (5. децембра) о. г. за ђакона, а дана 24. новембра (7. децембра) за презвитера, који је за администратора парохије у Врдику опредељен.

НЕЗВАНИЧНО.

Лукијан Мушицки
и
српска просвета у Горњој Крајини.

Приопштио
Д. Р.

У чика Стевином „*Орлу*“ за 1902. годину, г. професор је Ђорђе Магарашевић у чланку под горњим насловом, навео по архивским списима — народно-митрополијске архиве — нешто од рада администратора а потом владике горњо-карловачког

Лукијана Мушицког на просветном пољу у горњо-карловачкој епархији.

Као допуно тог рада Лукијанова, на вешћемо овде следећа три прилога, од којих два говоре о старању Лукијанову за основне школе, а трећи за богословске.

Исти гласе:

I.

Благоговјејчејши Г. протопресвитер!

Противу владјевшаго досеље мучителнаго злоупотребленија в нормалних њемецких училишчах, јако сербскиј дјети, бивајушчи в них каждаго љета даже до тисјашчи, принуждаеми биваху четирижди на дењ ограждатисја крестом либо креститисја по римскому начину, и в њеких училишчах даже и катихизису римскому учитисја, сотворено бје от страни Консистоариума представление Славној Генералкомандје. В след сего она здјешнему Консистоариуму соопшчила јест под 31. Дец. по новому прешедшаго љета, а под числом 3107. и циcменем Д. јако она подручним регементам повељение издала јест, да они предреченое злоупотребление не токмо абие двигнут, но да и приљежјејше о том бдјат, да такое никоим образом впред в училишча вползнет.

Тојуже приликоју препоручает, да Катихетом вејачески наложитеја, да приљезно и непреривно школскују јуност в Христианском благочестии и благонаравии обучајут. Сообразно сему високому налогу и от страни здјешњаго Консисториума строжајше налагаецја катихетом, да наложенују себје должност тако совјестно и ревностно исполњајут, да никоим образом навлекут на себе обвинение, порицание же и хуление.

Правителство Епархии искрено и рачително стараецја, да јуност школскаја, надежда рода учитеја познати и љубити свое благочестие, и в нем утвердитсја; но все сие старание осуетилобисја, ашче би Катихети в должности своей ослабљели.

Како от нашеја страни јављаецја вјашчшее желание, и стремление да свои будем и непрелиемсја в чужий народ, съедует, да вес труд и подвиг подемлем за получение високаго намјеренија. Јединое токмо желание сего намјеренија остало би суетно и смјеха достојно, ашче би изостал труд и подвиг.

Признаем, јако должност Катихетов јест полна многих затруднених, но да вједает кижди добро и вјерно исполњавши ју, јако величајшују услугу Роду своему сотворил јест.

Иже близ училишча јест, болше крат да катихизирует; иже далече отстоит, да не дерзнет пренебрегати поне јединожди в седмицу посјешчати училишче.

Благоговјенство Ваше сообщите сие окружное писание во первых Катихетом, таже и прочем клиру.

В Плашком 5. феб. 1826.

Лукиан Мушицки с. р.

Архимандрит и Администратор.

II.

Благоговјејњејши Г. Протопресвитер!

Важнија причини взыскујут вједјети, когда, и нарочито коего мјесца и дне объявлено бист учителем нормалних њемецких училишч оноу Славнија Генералкоманди учреждение от 31. Декемврија прешедшаго года, силоју коего пагубное сербској церкви злоупотребление, јеже принуждати сербскија дјети знаменоватисја крестом по на-

чину папскија церкви, двигнуто јест, и јавишасја ли приликоју оноју противнија нам страни негодованија словом и дјевством, наипаче сопряженаја с прјезрјением, и какова биша она слова и дјевствија. Не бесполезно јест знати, кјј сут непријатели наши и в колицјей мјерје.

Не меньше потребно јест знати, колико крат каждиј Катихети до конца перваго либо зимнаго школскаго течения своим учеником препродавал науку Христијанскују. За совершеное вјеројатие пред каждим належит Катихетом поднести о том свидѣтельство от учителей школских.

Налагаецја убо Катихетом, да извјестие о требуемых жеже скорјее поднесут.

Благоговјенство же Ваше како налог сеј без отложенија подручним Вам Катихетом сообщити, сице и собранаја от них извјестија жеже скорјее сјемо послати не пропустите.

В Плашком 26. Марта 1826.

Лукиан Мушицки с. р.

Архм. и Админ.

III.

Ваше Високопревосходителство милостивјејши Господине!

Третиј уже мјесцај окончаецја, отнељеже писах В. В. о том, да бисте милост имјели јединаго от оних клирическаго заведенија Вашего воспитаников, иже монашескому чину предавшесја, горје имјејут сердца и способность притјажајут младшују братију обучати, послати к мье, либо ко здјешњеј Епископии, јаже не јединаго токмо, но двоју младу Сербу, на вјашчују цјел рождену, требовала би, и в самом дјеље требует, кто ни бил здје Епископ, Лукиан ли или Ликоген, — а В. В. не посласте ни јединаго! — Требујущей здјешнеј Епископии за образование јунаго клира, равное оному, каковое в долних Епархиах желајущи чина свјашченическаго получајут, триех учителей, молих В. В. да бисте ми с јединим во помочи притешчи благоизволили, и ни того јединаго посласте ми, даже ни отвјета дадoste на молебное писание. Скорбно претерјеваја молчание В. В. в сем предметје, питахсја кушно надеждеју до сего часа, јако во общепно-

лезном дјеље и нуждном убо и свјатом за Епархију здјешњу без висканија помошчи от В. В. оставлен не буду. Престају уже надјејатисја и на празје новаго училишчнаго теченија, лишен сиј учитеља, како ваго требовах, принуђен бивају предатисја тужним чувствованијам; сравнивају нињешне состојание души моеја с таковим же онаго вождја, иже от всјех стран непријатељи стјесњаем сиј, и от своих требованија помошчи не получавиј, последнија подпори ко спасенију своему от собственаго духа и промисла божија ишчет, — в съед сих јешче шчастлившему произшедствију надјејатисја могу в положении моем. Јако да случај сеј, идјеже ми глас молебни за помошч в народном дјеље отзива лишаецја, јакоже глас в пустини Хрватској, легчае сносити могу, и да не како без вини В. В. погрјешу, противу характера души вашеја, всљно допушчају, јако бједноје послание мое, или на пути, или в самих Карловцјех, идјеже и сочинител јего во времја оно — многаја пострада, изгублено јест и не чудесним образом. — Тјешит мја Флок: *Sapientis est nil admirari*. Убо остае задача и В. В. и мње на скорјешее рјешение, како да здјешнее клирическое училище (не мое но Ваше заведение, мноју убо, но не чужим, но Вашим воспитаником при концу перваго лета моего в Хрватску пришестваја — 1824. — во пустинују Плашчанскују земљу привлеченое, и не по моему плану преображеное, но держашчесја В. В. одобренато плана) за наступившее уже училишчне течение учитеља — перваго — получит. Опомјанух убо и мое участие в сеј задачи во смотрении моеја должности о томже предметја пешчисја, но по сему смотренију, јако скорое получение учитеља перваго. За здјешнее училище почитал бих и аз и цјелаја Епархије благодјетелъејшим даром В. В., не хошчу участија в рјешении предсловутија задачи. Прјамо убо и синовье, и поверњејше прошу В. В., да бисте мње за благо здјешнија Епархии требуемаго учитеља, јеже скорјее послати благоизволили. Токмо во оном случаи, ашче би В. В. прошение мое и поздним (ашче и не виноју моеју) и наглим, и тјем негли без-

мјестним и не легко исполнителним, или даже, исполненија невмјестителним почтете, јемљу на себе (по судбје моеа) рјешение предпомјонутија задачи, с тјем условием, јеже от В. В. во всјаком призрјении вискати могу, да ми плату за перваго учитеља опредјеленују и одобренују, и равним образом таковујуже и за втораго учитеља, на цјели год, јеже би зјело добро било по смотренију, или поне за зимное течение, средством ерархиалнија квити (*Verlagsquittung*) на здјешнују Генералкоманду первоју поштоју послати благоизволити. Летјат њежни високоизображени Њемци в Казански Универзитет, не љубовију ко леденој поднебности, но пјењажним награждением уловљаеми сушче. И мјесто и времја (*spatium et tempus*) без впечатљении которих человек ни чувствовати ни мислити не может, диктоваша ми до здје сие послание. Чего ради надјејусја, јако ни јединаго израженија во злују сграну примете. Јеже числа учителеј снабденија их либо нарочно плати их и будущаго провиденија о них касаетсја, то рјешение во смотрении всјех сиа по нуждним отношенијам к здјешнеј Епархии заслужает особеное внимание, и самое отеческое благоволение от страни В. В. Цјела Епархиа, купно со мноју — убожајшим и зато бједним воспитателем — вопиет к В. В. јако Архиепископу и Митрополиту: *hic ames dici Pater!* Не знајушче Хорациа Хорватјане, чувствуют и мислат тоже. Не знајушче Јувеналова израженија о убожествје: „*Haud facile emergunt, quorum virtutibus obstat res augusta domi*“ — воздыхајушче вопијут к В. В., не потерни милостивјејши Отче суетнаго нап्राженија нашего к нравственој чловјечества цјели, лишенаго всјех средств к тојже. — Сиде и аз и убози дјети, числом двјеста тисјашч, ихже ми даде жельзнаја судба, вопием!

Да представление мое, јеже би здје продолжати имјел сокращчу и тјем облегчу је В. В. а и собственому сужденију Вашему о нуждних здјешнеј Епархии средствех водити имушчих, ко онојже цјели, к нејже негдје и шчастливо текут прочија Епархии, широкое поле отверзу, прикључају здје шематичесствовану скрижал. При

недостатке народних правилних (нормалних) училишћ, и в след собраного искуства всегда бити имущем, при убожестве клира и народа, чрез которое восплашчаеми бивајут послати дјети своја в Гимназију, необходимо нужно сүт пропедевтическаја заведенија, јако замјенајушчаја меншују и убо народнују Гимназију в народном и немецком — отъуд здје нужном јазице. — Без главнога народнаго училишча ирическое всегда здје хранити будет. — Сему посљедному никајаже полза изидет из началних (элементарних) народних училишћ, внихже сербсти буквари једва, јако народовија книга тершими сүт. — Дајте милостивјејши Госнодине новци, дајте новци, и четири учителя. Возимјеет здјешни клир, состојашчисја из 300 лиц, овоже парохов, овоже капеланов! Дајте новци, ашче желаете, да здјешни клир и епархијски народ в страшном назадје сушчи во сравнении с прочими частми народа сербскаго, когда либо шчастлившују братију стигнет! Дајте первому учителу ирическому, из монашескаго чина надежду ранга между современими воспитанаки Јерархии и братское участие в коем либо монастыру сремстјем! Дајте плату за Директора народних училишћ поне от 400 фор. сребрја, ашче хошчете, да во подвизје воздвиженија тјехже странам ужасним пакостем одолеју! Се сигнали вице-Адмирала ко Адмиралу свјашченија флоти, посредје бурних волн!

Пребивају иже всегда бјех В. В.

В Карловце 4. Ноемвриа 1834.

покорњејши син и слуга

Лукиан Мушицки с. р.

Епископ.

(Стратимировић је својеручно написао: (не въ Карловцѣхъ).)

Три писма

Јустина Јовановића, митрополијског протосинђела.

Приопштио

Д. Р.

У чланку „Патријарх Јосиф Рајачић и владика Платон Ашанацковић“, у ком је наведен одговор патријархов на Платонову „Аналитику“ (в. „Српски сион“ за 1903. бр. 9. стр. 281.), рекло се:

„Видећи покојни Архиепископ Стратимировић да је остала цјела православна наша Црква на два-три Епископа и бојећи се и своје смрти и Епископа, приликом оном, кад се Априла 1828. г. на рукоположение Мушицкога скупили, зашта Епископе Бачкога Гедсона и Пакрачког Путника, били они повладили њему глас свој, да може радити за постављање Епископа у упражњеним Епархијама, кад већ синодални избори не потврђују се. Епископи ови пристају на то, да га опуноможе за јелан тај случај нужде, да може у име њи радити, а Стратимировић, кад пође у Беч, изиште од њи писмено пуномоћие, и ово цару покаже и предложи Станковића, Манујловића, Хранислава и Нестора кои су и у Синоду 1824. г. кандидирани и неки избрани били за Епископе, и бавећи се 4 мјесеца у Бечу изради, да се овим свима даду Епископати упражњени“.

Митрополит Стратимировић је повео тада са собом и свога протосинђела Јустина Јовановића, потоњег владика будимског.

Јустин је писао из Беча следећа три писма своје „Љубезном брату“ — биће експедитору Марку Лазаревићу, љубимцу Стратимировићевом и тадашњем силнику, ком су и саме владике „гажулирале“ — из којих се види, зашто се онолико одуговлачило са потврдом изабратих епископа, и иначе доживљаји Стратимировићеви и Јустинови у Бечу и какав је углед Стратимировић уживао.

I.

Љубезни Брате!

Њива Експеленција, благодарение буди Богу, совершенно су здрави, и почели су великашем своје визите правити. У петак су посјетили Графа Ревизког, канцлера, код кога су јучер и при ручку били. И ја сам се те чести удостоио код канцлера Мађарског ручати. Било нас је 16 персона при асталу, между којима је и финанцминистер Граф Надажди, и вице-Хофкамерпресидент, Граф Сечењи био. Астал је био весьма свјетел, и јела су многоразлична била, обаче сва по француском начину приуготовљена, хладна, и почти сва сулцирана; после печења је био десерт множествен. Кад смо сели за астал, било је пред сваким 8 чашица за екстраће; ја

помислим у себи, ово је искушение, треба се на ум узети. Први је екстраћ био: Карловачки трофвермут, после њега Бордо, за њим Токаер, таже Шомлауер, Малага, Цицер, Шампањер, Линељ, кромје ординарног белог вина. Локаи су тако шчедро точили, као да из бунара ваде, и ја сам се тако добро држо, да сам од сваког само по једну чашицу пио, кромје Шампаниера, ког сам добро љуштио. Канцлер је млад, нежењен човек, тако лец, да би се свака у њега заљубити могла. За астал смо сели у $1/25$ сати. И ја сам добро смо-таво, и нисам хотео ни једно јело пропу-стити, кое из куриозитета, да видим шта је, кое и от глади, јер от фруштука у 7 сати, до ручка у $1/25$ сати, јест подобро растојание. Кад смо од Канцлера пошли, ја му благодарим на високој његовој ми-лости, а он ми отговори: Servus, lieber Freund! Пре тога у недељу ручао сам с Њиовом Ексцеленциом код вице-Хофкригс-рат Пресидента, Барона Стипшића. Он има три брајле, кое су се све редом самном унтерхалтовале, верло сам био от свију отликован. Ово је смешно, дође бединтер пак зове Њ. Ексцеленцију на ручак, пак ето га онет на зове и мене.

Цар долази 24. о. м. из Бадна у Беч. Граф Канцлер је казао Њ. Е., да неможе с њим ништа почети радити до понедељника, јер мора цару реферирати ствари, кое су му наложене да изради Лагер се свршио; жао ми је, што нисам мого изићи, да га видим. Била су у лагере два прајзка Принца, и два сина Велингтонова.

Овде је Г. вицегешпан Текелиј, кои почти свако вече, Њ. Е. посјешчава. Шок је у Мајдлингу, и доћи ће с концем ове недеље у варош, весма је слаб. (Ово је био Шок — дворски агент —, чију смо кореспонденцију са митр. Стратимировићем у лањском „Срп. сиону“ навели).

От политически какови новина не знам вам ништа јавити, јер се овде ништа не чуе, него оно што стои у публичнима по-винама, а те ви тамо читате.

Поздравите ми Г. Секретара, радуем се да је оздравио, такођер и прочу двор-ску Господу, ако су код куће. У кући Г. Графа Бранковића изјавите мое почи-

тание, и во общче све поздравите љубезно кои за мене упитају, нарочно же Г. Арх. Крушедолског, и ако отидете у Гргетег моју тамо братију.

Љубећи вас, остајем

ваш искрењејши

Јустин с. р.

У Бечу 11. Септ. 1828.

II.

Љубезни брате!

Мени се чини, да ће Њ. Е. дуже овде остати морати, неже ли што су мислили, јер до данас нису почти ништа у свом дјелу могли радити, ово тога ради, што је Цар 24. о. м. у Беч дошао и Њ. Е. нису му таки досађивати хтјели, овоже зато, што је и граф Канцлер њеколико дана болестан био и Њ. Е. нису могли к њему отлазити. Сви добри пријатељи совјетују Њ. Е. да отовуд не иде, док резолуцију не добие, и за то смо прошастог вторника свима Г. Г. Епископом писали, да пошљу компромисионалес, да могу Њ. Е. потвер-ждение они лица искати, која су предва-рительње већ за Епископе избрана, да се не би морао опет Синод держати.

Синоћ је био хофбал, на котори су и Њ. Е. позвани били; сам Канцлер дошао је у великој гали у 7 сати к нама на квартир, и отвезао је Њ. Е. на бал, у 10 сати су се Њ. Е. вратили кући. Бал је био весма свјетел, ту су Њ. Е. и с Императором говорили, кои му је казао, да му скоро дође. Код фиршта Метерниха били су Њ. Е. јучер, и он му је рекао, да му може сваки дап у вечер после 10 сати долазити. У четвртак ићиће Канцлеру на ручак, при ручку неће бити никога, да се могу на само разговарати. Сви се овде от велике Госпде чуде, што се наше ствари тако задержавају, и мисле, да ће се сад морати окончати. От Хофкригсрата сви обећавају, да ће Њ. Е. секундирати, а и Канцлер се весма наклоњем види. Сви во-общче, и код Мађарске Канцеларие и код Хофкригсрата вичу и љуте се против про-клети денунцијацианта, и кажу да денун-циацие, тако се умножавају, да су им већ досадили, јер не само противу нашег клира, него и противу други различни пер-

сона бивају, и тако се већ тај отров распросто, да више нико није сигуран. Ерцхерцог Лудвиг каже Њ. Е. на балу: како сте смели на бал доћи, зар се не боите, да вас не ће когод денунцирати. Њ. Е. отговоре Принцу: Да код куће отидем на бал, не веруем, да не би то учинили.

На крстов дан ручали смо код Сине, такожде и у прошасту недељу, а у вечер сам ја ишао гледати велики фајерверк у Пратеру, при којем је и Двор присуствовао. Сутра ћемо опет код Сине ручати, сполег* поста; биће, што рекао наш Павел катана, опет шампалира.

Прошасте недеље били смо у Греческој цркви, турски поданика, ту су нам показали тутори леп адиђар црковни, који им је почивши Император Росијски Александар објешчао, и који им је после смрти његове, преко посланика Рос. Татишева предан. Адиђар тај састоји се из путира, 2 дискаса, звездице, кашчице и копија; све от сребра пак лепо позлаћено, посао је такав, да Њ. Е. кажу, да јошт нису видели. Заиста царски дар.

Пре неколико дана ишли смо у Мајдлинг посјетити Шока, и том приликом ишли смо у Шенбрун видети Жирафа, који је кад је донешен, цјели Беч побунио, и коме су за чест, као што каже Сина, кад је донешен у Загреб, варош илуминирали. О безумија челољеческог, једном животном за чест варош илуминирати!!! Сад је овде мало престало, али кад је донешено то животно, ништа није мого човек овде чути, него Жираф, Жираф, тако су суетни Бечани.

Пишите ми јел Стеван кувар тамо дошо, и јел Вам предао мое ствари, кое сам из Пеште послао; содржите их молим код Вас до моег тамо пришествија. Пишите ми чешће, да знам шта тамо бива, и како животарите; ми овде никад боље, истрчим се кое куд, пак тако огладним да би изео келнера, несмем рећи штумадлу, јер је појака, имао би и Г. Архидјакон с њом посла. Ја сам овде постао пивопица, не пием вино, него кад гдигод ручам на страни, и то слабо марим за друго вино, него пати шампалир. У вечер ми је вечера једна кобасица и жемичка, и

једна флаша пива; Њ. Е. не вечерају, а момци могу што хоће сваки са своим талиром на дан.

Поздрављајући све љубезно, и љубећи Вас остајем

Ваш искрењејши

Јустин с. р.

У Бечу 18. Септ. 1828.

III.

Љубезни Брате!

Ја сам Вам јучер и данас у великом послу, и једва ево у вечер угроби мало времена да Вам ово неколико речи напишем.

Проклети денунцианти праве нам толико посла, и цркви толику штету. Канцлер је дао Њ. Е. денунцијацију, која је противу свију лица, која је за епископе пропонирала, изишла, и ја се сиромачним и правим отговор.* Да знаду Архимандрити како их перем, знам да би ми сваки добро платио. Кажите Г. Арх. Раковачком (Георгију Храниславу, потоњем владици бачком), да ми остави аков тропфвермута, јер управ сам заслужио, а кад ја тамо дођем, хоћу му казати зашто. От Г. Г. Епископа Бачког и Карлштатског дошли су компромиси, о којим сам Вам писао, јоште от Г. Путника очекујемо. Да хоће и он скоро послати, да се дјела не задржавају, јер от тог сад чиними се све зависи, да Њ. Е. добију полномошчје от Г. Г. Епископа, да могу издјејствовати, да се она за Епископе предложена лица от Цара потверде, да се не мора на ново Синод держати. Њ. Е. јошт нису били код цара, чекају док добију све компромисе, пак ће онда ићи.

Код Канцлера је ономад на ручку био, и у вечер дуго код њега остао; и он је већ двапут код Њ. Е. био, један пут, кад га је отвезо на хофбал, а други пут, кад га је возио на соаре код Метерниха. Сад други пут, кад је овде био Канцлер, дуго је седио с Њ. Е. и разговарао се; Њ. Е. читали су му речена два компромиса, и он каже да је то весма добро, што су Г. Г. епископи дали. Незнам откуд Канцлер

* У то је време био главни денунцијант арх. Сент-Ђурађски Павле Кењелац, који се није стидео да даде од себе реверс, да ће се поунитити, ако постане арадским владиком.

* Јустин је био Осечанин. Отуда овај израз. Уред.

за мене зна, кажу ми Њ. Е. да ме зове Иоановићем, на здравље да Бог да, ваља да је и мене когод денунцирао, ал не веруем, не би се он онако лепо са мном разговарао, кад је овде други пут био.

Био сам прошасте недеље опет код Барона Стипшића на ручку, пак ми је брајла пребацила, да сам пре негде на сокаку поред ње прошао, пак ју нисам хтео ни погледати. Ја се извињавам, и молим за опроштење, а она смејући се каже, јест, јест, дали сте се били с оним с којим сте ишли, у неки разговор, пак ме нисте видели. Нуто белаја, како човек ни крив ни дужан страдати може; одјако ћу другиче избечити очи, кад идем сокаком.

Г. Генерал Барон Радошевић, весма ме радо има. Пре кад смо код Сине ручали, каже В. Е. ово је мој Архимандрит, ја њега све зовем Архимандритом. А. Њ. Е. отговоре, ја протестирам, он јошт није Архимандрит; али зашто га већ не начините Арх.; има времена отговоре Њ. Е. Чувајте га вели В. Е. леп је. Ја немам кад чувати га, нек се сам чува, рекне му Њ. Е. После салети Њ. Е. да ме пусти с њим у театар. Прођи се вели му Њ. Е. што си салетио човека, не мари он за театар, и једва сам се изговорио да не могу ићи у театар, и да сам ја театера већ више пута видео.

Данас сам се моро јако смејати. Дође неки от штатсканцеларије, пак ми поче с дугачком орациом титулирати новополучено достојанство *тајног совјетника*. Ја га гледим, пак се поче смејати, и кажем му, да ја о том ни слова не знам. Питам га, за кога он мене држи? Та висте вели Епископ вацки. Нисам реко. А он ти се застиди, иска опроштење, пак оде као опарен. Мислио спустити у чеп коју банкноту, пак се преварио сирома.

Ови дана надамо се Г. Тоши (Стратимировићу) да из Пеште овамо скокне. Њ. Е. писали су му, да кад дође у Пешту, и овамо тркне. Да хоће овамо доћи, веома би се радовао, Текелиа нас је оставио, Јоцо Карамата био је неколико дана овде.

Г. Секретар ваља да је весео, што је видео кћер и унучад. Знао да је снаш-Мила потргла на њи част. Сирома Г. Се-

кретар, знам да је јошт весма слаб, да Бог да, да јошт дуго узживи, некако от неког времена јако опада; да хоће Бог дати, да му се здравље укрепи, јер ако му што буде, не ће се лако заменути.

Поздравите све тамо љубезно, и мене и далше в љубви Вашеј содржите, иже јесм

Ваш вскрењејши

Јустин с. р.

У Бечу 25. Септ. 1828.

П. п. Смејаћете се док Вам станем казивати, како су Г. Хранислава денунцирали, да милуе жене.*

* * *

Ово је Јустин написао на полеђици писма митрополита Стратимировићева, што га је митрополит писао из Беча 30. Новембра 1828. администратору будимске епархије архимандриту Стефану Станковићу.

„Нечудитесја, што дјела наша церковнаја закоснение претерпјевајут, и инаја нам неугодности дјелајутсја. Весму тому причина сун сами наши људие, иже гнусни-ми своими доношенијама, и оклеветанијама многија нам пакости творјат, и ако сами во своју утробу свирјепствујут. Тако сих днеј, јереј њеки Влаховић (Атанасије), парох Бечејски, иже прежде двадесјати уже љет, в Карловцјех Богословију совершил јест, и развратнаго ради житија своего не давно фишкалноју акцијеју обложен бист, и није јешче под запрешчением каноническим стоит, списав „Богословију Моралнују“, и тују сјемо ради печатанија послав, приликоју тоју заведенија наша Богословскаја зјело охулил јест, јако сирјеч в них весма мало предаетсја, и да би добро било, да клир наш в римских Семинариах воспитаетсја. Можете мислити, кољ радо сицевииа идеи здје приемљутсја, и каковија за нас неугоднаја отуду следтвија бивајут“.

* * *

Арх. Станковић у своје писму из Будима од 4. Децембра 1828., што га је писао митр. Стратимировићу, рече: „— С крајним оскорблением примјечају и аз, што

* Архимандрит Хранислав, потоњи владика био је највећи женомрвац и у опште особењак. Уред.

дјела паша Јерархијескаја јединствене пакости и злоковарства ради самих наших људеј тољ великое терпјат закоснение, а тјем наипаче В. В., иже себе общчаго ради блага церковнаго нешчадно жертвуете, многа неугодност и пемалое затруднение причиньаетсја. Обаче Господ Бог даст В. В. силу и крјепост, да возможете всјем навјетом и козном вражиим преодолети. О том ми вси благост божију умољаем, и умољати непрестанем. — —“

Црквено-просветно питање у Босни и Херцеговини.

Званични лист цариградске патријаршије „Екклисиастики Алитиа“ доноси у броју 43. од 30. октобра овај чланак:

Сензационално питање босанског штатута, које је у последње време занимало Свети Синод и које се многоврсно коментисало и коментеше, стоји овако:

Једина тачка, која је особито св. Синод занимала и од које је произишло жалосно несуглађе, јесте други чланак ушитног штатута, који говори о начину избора архијереја епархија у Босни и Херцеговини.

Ради тачног познавања тога питања и ради образовања непристрасног суда и мњења од стране свакога, који је у стању, да таково мњење образовати, стављамо овде најпре односни чланак конвенције од 1880., затим односни предлог опозиционалних световњака, који се у том штатуту налази, и ког су страшено подупирала, седморица њих Високопреосвештених у Синоду, а на трећем месту односни предлог Њ. Свесвјатости васељенског патријарха.

I. Чланак II. конвенције речене гласи овако: „У случају обудовљења једне од трију митрополитских столица у Босни и Херцеговини Њ. цар. и краљ. Апостолско Величанство именује новог митрополита обудовљеној митрополитској столици, пошто пре тога саопшти васељенској патријаршији име кандидата, ради тога, да се изврше каноничне формалности. У случају да је кандидат не познат васељенској патријаршији, ово ће саопштење бити пропраћено уверењем епископа, од кога зависи кандидат, уверењем, које доказује његову каноничну способност да се рукоположи за епископа“. То је потпун и тачан

текст II. чланка конвенције од 1880. Али овај када се анализира, може да се раздели на три дела.

- 1) именоване од цара,
- 2) вршење каноничних формалности од стране патријарха и
- 3) тачно истраживање каноничне способности онога, који се изабере.

Ова три дела, када се уреде и када се изразе по каноничном језику, сачињавају следећи облик избора архијереја ушитних епархија. Клирик, познат цркви, да има канонична својства, која се изискују од оног, који хоће да буде достојан за избор архијереја, или као такав препоручен од стране православног епископа, предлаже се од стране цара Великој Цркви, која после тачног истраживања свега што се овога тиче, приступа његовом избору, имајући у сваком случају право, да против тога стави свој вето, ако онај, који се предлаже, нема законитог својства.

II. Против таковог избору, подигла се опозиционална световњачка странка, предлажући у II. чланку штатута, који је сада пред судом В. Цркве, овај начин. „За будућност одређује се, да свака епархија, уз учествовање свију српских православних митрополита у Босни и Херцеговини, у нарочитом изборном заседању ширег епархијског управног и просветног савета, одређује три кандидата за попуњење празног митрополијског престола, које поднаша Њ Величанству на избор, а Св. Васељенској Патријаршији за извршење каноничних формалности.“

Да се као што треба схвати овај начин избора архијереја, који се од III. столећа спасоносне проповеди нигде код православне цркве, не налази, „јер се епископи вагда од епископа бирају“ по светим канонима, ваља да се овде ради објашњења забележи, да у наведеном ширем епархијском управном и просветном савету, две трећине чланова јесу световњаци; наиме тај савет, који се састоји од 39 чланова, садржава у себи само тринаест клиричних чланова и то све ниже клерике, а 26 јесу световњаци. Овима се додају и три митрополита, али какав је њихов значај у таквој скупштини, где је огромна множина световњака? Њихова одбрана св. канона, које би световњачка већина, можда прекршавала, била би узалудна и не би се ни у шта рачунала; световњаци пак не познавајући никако свете каноне и стојећи индиферентно према њиховим (канонским) одредбама,

а односно свега немајући никакве одговорности према свакој црквеној власти и ауторитету, изолирали би јерархе и пастире цркве свагда према својим назорима и рачунима. Пагубнија система од ове до сада се није појавила у обсегу патријаршеског апостолског Васељенског Престола, и баш она би преправила растројство и разорила Велику Цркву.

III. Примену такве погубне по Цркву системе избора, оштинантно су подупрели седморица њих митрополита у Св. Синоду Васел. Престола; али снажно их је одбио Њ. Светост Васељенски Патријарх г. *Јоаким* при расправи штатута. С њим бежаху сугласни и петорица од митрополита у Св. Синоду, који и са гледишта како општег, тако и богословског образовања и са гледишта искуства па и са гледишта разума и црквене, у опште рекући, религиозне ревности, никако ни у чем не заостају по сугласном суду свију право мислећих. Но пошто су уведене трећег мњења одбијали и архијереји упутних епархија и опозиционална световњачка странка, а с друге стране опет пошто је аустријско посланство у својој односној споменици изречно изјавило, да конвенцију од 1880. сматра светом и непрекорачивом, као уговор, који терети обе странке и који ниједна од уговорних странака нема право да забације, ако друга на то не пристане, а сваку односну одлуку патријаршије, која би се дотакнула конвенције, проглашавало у напред изван снаге и као да не постоји; — то да би се ствар уредила и да би се релативно удовољило захтевима и ц. краљ. владе и опозиционалне световњачке странке, предложио је Њ. Св. васељенски патријарх у заседању од 23. септембра ово:

„Конвенција од 1880. да остане нетакнута и света, а тачке штатута, које тангирају конвенцију, да се одобре онако, као што то предлажу архијереји упутних епархија; међу тим свих осталих 10 тачака спорних између клирика и световњака да се потврде, као што их је већина у ту сврху синодално одређеног одбора одобрила. Пошто се на тај начин једногласном одлуком Св. Синода учини овом питању крај, онда, независно од рада, који се већ налази под испитивањем, ваља да се споменицом цес. краљ. влади и посланицима и митрополитима упутних епархија изјави, да Мати црква, желећи да види разјашњеним ставак односног чланка конвенције: „пошто се прије буде саопштило Васељенско

Патријаршији име кандидата Царевог ради извршења каноничне формалности и т. д. предлаже ово:

„У Сарајеву, столици митрополије Босне и политичком средишту упитних епархија, да се склопи од четворице митрополита и од клирика који су код ових у звању, каталог оних клирика, који су на темељу својства, што их захтева наша система, достојни да буду изабрани за архијерејство, те који су:

- 1) мештани, или
- 2.) клирици Велике Цркве, вешти словенском језику и
- 3.) у оскудевању мештана по нужди и клирици околних православних српских епархија у Аустрији.

Затим да се за тако склопљени каталог затражи одобрење од Велике Цркве, пошто се тачно испитају и контролишу својства уписаних, а после тога санкција од цара, тако да месна Црква буде представљена као она, која предлаже за избор достојне, Св. Синод као онај који их одобрава, а цар као онај који их санкционисе. А у случају да обудови једна од четири митрополија, да се са знањем месне власти и одобрењем цара, остала три митрополита са четири архимандрита митрополија састану и после претходне религиозне свечаности у храму да кандидирају три особе од у горенаведеном каталогу општим одобрењем трију страна уписаних, те од ових да цар изабере и за тим да наименује једног као митрополита обудовљене епархије, а иза тога да се јави избор Вел. Цркви и затражи од ње одобрење и издање дозволе за рукоположење. — При томе пошто се много говори о прозелитичном деловању *католичке пропаганде*, сматрам за добро, ако се то одобри Синодално, да се један архијереј Васељенског Престола од оних, који су вешти словенском језику, као што је на пример митрополит мел., *нички г. Иринеј*, одашаље као екзарх у оне пределе ради тога, да испита у опште стање хришћана, а нарочито са гледишта прозелитизма“.

Овај предлог Њ. Светости заискали су неки који противно мисле да га нарочито проуче на што им је препис истога дат на проучење.

Но изненадно у идућем заседању, пре расправе овога предлога, митрополит драчки изговори против Њ. Светости у напред проучену оптужницу, у којој је између осталог говорио и јо упитном предлогу Њ. Св. васељенског патри-

јарха, да је тај предлог додуше мудар и частан, али непримљив (inacceptable).

То је дакле све што се збило и изменило у Св. Синоду о предлежећем питању.

А оно, што се куриозно наоколо збори и као из *аутентичног извора* проноси, то је, да су осморица њих високопресвештених митрополита јавили цес. краљ. аустро угарском посланству, да су вољни, ако би посланство било тако добро да их подупре, да опет униђу у Св. Синод, да непосредно одмах други дан приме његове предлоге онако, као што их је оно формулисало.

И сада нека суди сваки из самих чињеница, који су они, који благо воде и траже оно што је логично и законито и канонично, а који су они, који у духу противусловља и протиреда подупиру противно и интригирају у Св. Синоду.

Превео О. М.

Још једно писмо

студеничких калуђера.

Приоштно Д. Р.

VII.

С пријатељске стране добили смо још једно писмо студеничких калуђера, ког овде доносимо, из ког се види, да је Студеница и у XVIII. веку била ставропигијски манастир, т. ј. да је патријарх српски — пећски имао право постављати у њојзи настојатеља, и да је она само од њега зависила.

Исто гласи:

Свјатјејши и Блажењејши Г. Г. Патријарх Наш общи отец и Архипастир Премилостивјејши!

(Писато патријарху Арсенију Јовановићу Шакабени у Карловце.)

Блаженству В. давним желанием и всјакоју готовостију попечение и прилежное пристојание јесмо имјели непремјено, коим год образом по должности нашој синовској најавитисја вам: обаче даже до сеље различним бједним преткновением възбранени бихом и невозмогахом. Ниње же једва отраду њекују улучихом, сим благопокорним писанием с прислаником нашим приказатисја В. Б. потшчахомсја: все смирено молим се благословением и писанием Архипастирским нас своја чада посјетите и утјешите: ибо ближајшим приближением паче

ињех ствојствени много образње и различње ваши нарешчисја можем: Понеже сија свјатаја црква обитељ Ставро-пигија свјатјејшаго трона вашего Пекскаго и Патријаршескаго наричетсја: и ашче (оле!) измјеноју десници вишњаго под посљеднују нишчету и всјаки недостаток подпал јест: обаче чести ради самија Пресвјатија Богоматере и љубве ради ових св. Божиих угодников бивших преблагочестивих царей наших иже здје до сего дне тјелесње цјелокупње свато љепно почивајут. Такожде наипаче ради чести и благопохваленија реченаго вашего св. престола и общаго славено-сербскаго рода нашего: в первој свободје по завјешчанију и уставу (до сего дне обрјетаем) твердом св. Сави, јего запрешчени и хрисовној книзје епископу или митрополиту неимјети власти над сеју царскоју обителију, но под власти Патријаршеској Ставропигија како и от прежде била да будет, и тако реченаја сија и написанаја чести ради преди речених образов и ради реченаго превосходнаго Престола В. јакоже лучше вјесте да утврдитеја.

Ми же јакоже рјехом непремјено попечение и јелико мошно вејакују должност и послушание показовати будемо к В. А. и ради речене должности и синовњаго нашего благопокоренија общим братским советом и нуждним произволением малочислених братијах ради, послахом отца нашего старца Евтимија јеромонаха пријти и поклонитисја С. В. А. и от уст да извјестит Вам за њекија нужднија мон. потреби, того ради ако произволит Б. В. преваручетелное писание во кратце јему премилостивње миросердствуйте от В. Б. подати. За њекија вешчи мон. которија отец Архимандрит наш Василиј с' собоју отнесл, с Вашим надјеемсја знаменитим писанием можетсја неким благополученим временом принести.

В протчем ожимаем премилостивог от Вас: А. помилованија и благословенија и јесми

В. Б. и А. Н. П. О. О. и Б.

все благопокорни и прениже слуги и ножники и о господје чада

С свјатој Ц. П. С. П. О. С. Т. П. Д. С. Ј. Н. јер. со о. Б. в. Б.

У С. Јулиа 23. 1747.

WWW.UNILIB.RS
УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Архијерејска посланица

www.unibeniskoпа далматинског Јосифа Рајачића.*

Преошпштио

Јаков Радичевић

на Ргсла.

Нг. 309.

*Јосиф Божијеју милостију православни Епископ
Дубровнички, Которски и Истријски.*

Пастирем и Народу православнија восточнија Цркве: Далматинскому, Дубровничкому, Которскому и Истријскому, во дусје свјатом синовом Нашим возљубљеним: благодат, милост и мир от Христа Исуса Господа нашего, да умножитсја!

Предвјечно слово Господ и Спаситељ наш Исус Христос, уподобљавајући себе доброму пастиру рече: „и знају моја, и знајут мја моја“. Ово божественно изречение употребљуем за сад о себи и вами возљублени мои! Будући по милости Божјој Архипастир и учитељ ваш, сердечним желанием зажелио сам све моје, и који пастви мојој духовној принадлеже, видјети и познати. Одавна већ ври жеља ова у мом сердцу, но многа и важна препјаствија, нијесу ми до сад допустила вкусити ове сладке радости. Сад ево възвјешчавам моје пришествие, и јављам свему богољубезному стаду мојему, да будућега мјесеца маја, произволением и помоћи Господа нашего Исуса Христа, предузети намјеравам посјешчение Епархје моје, почињући од Дубровника и устија которскога.

Кад ме дакле Господ преблаг и сподоби трудни и тешки, обаче радостни пут овај предузети, путоваћу од једног предјела у други, од једне парохие у другој, да свуда моје Архиепископско цјелование и свише благословение донесем; да свима моје духовно и отеческо попечение благовјестим; да печалне угјешим, малодушне ободрим, колебајуће утврдим, заблудше на пут спасенија изведем; душевнима болестима страждущче излечим; изобличене поиштем, и во двор Господен паки приведем; словом да душе ваше свакога духовнога блага испуним; да размотрим стање цркве, и друге свјашченне ствари; да видим, како сте у свему, што се духовнога спасенија нашега тиче

* Радо саопштавамо достављену нам посланицу Рајачићеву с тога, што је у њој у истини наведено и речено оно, шта треба један архиепископ да размотри приликом своје каноничне вивитације, ако ће да се тим именом назове одлазак једног архиепископа у подручне општине и цркве.

Уред.

снабдјени; како ваши свјашченици и пастири у том содјејствују, како прилежно вам проповиједају, и вашу младеж настављају; како вас примјером свога честнога и светога житија созидавају; како свете тајне строе; како болне ваше посјећавају; како убоге снабдјевају; по којем чину и реду богослужение вам совершавају; да ли је у светом храму вашем онако устроено, како чиноправление наше материје цркве изискуе, да на славу Бога, на славу православнога закона његова и на ваше спасение служи.

Тога ради, да достојни плод, како вам сердце и душа моја жели, от посјешченија и похода мога окусити, и себи придобити можете, благовремено Архерејски о Господје вас увјешчавам, да престанете от грјеха; да сваку прилику ко грјеху далеко од вас отженете; да чрез тајну покајанија с' Богом, а чрез искрено и нелицемјерно опроштение с' ближнима вашима истинито помирите се: „ибо ако не обратите се, као дијети, не внидете у царство небесно“, говори Господ; да у сваком добром дјелу преизобилуете; да страх Божји, мир, љубов, вјера, надежда, почитание и покорност к' старјешинам како духовним, тако свјетским, вјерност и приврженост к' пресвјетлејшем Императору и краљу нашему у сердцу вашем обновите, и крјепко утврдите.

К вама сад обраћам бесједу моју Паствири и Учитељи стада Христова! и вас о Господје возбуждавам, да не дријемате, но паче да нашега неутрудимога бдјенија и попеченија о повјереној вам пастви истините знаке покажете, да не како враг человек, који непрестано обхедећи и тражећи, да кога прогути крадом уђе, нити да плевели превозићу пшевицу у винограду Господњем. Попечение добро имајте да кога от вас у стаду Христову не нађем, као правога пастира, који душу своју положити мора за стадо своје, као најемника издатеља, који месом и млијеком пита се и вуном стада свога одјева се, и њега у духовној потреби не само оставља, но паче у вука преображен стадо своје сам распуди, општети, подави, порази и безаконно пије крв његову. Добро се спомените, да ако ја о вас Богу слово воздати имам, ви сви Богу равно и мени о свима душама подручнога вам стада строжајши одговор дати морате.

Зато што свакому от вас ревностно творити

сад треба, нарочитито пропуштам овде казати, намјеравајући у другом Архипастирском посланију о свему тачно вас овједомити: само како ревност пастира тако и благовјение Христоубивого народа с' овимъ возбуди, и о Господје Иисусе позвати намјеравам, да знајући вр'јеме посјетченија његова, плодом достојнимъ покајања и Христијанскога обновленија о Господје предретете, и обрадуете мене желећи вам свако благополучје. Благодат Господа нашега Исуса Христа, да буде са свима вама. Амин.

Дано во Епископској Резиденцији Нашеј јаже в' Шибениције дне 20. Априла. 1831. љета.

Горе споменути смирени Епископ
Јосиф Рајачић с. р.

Диплома

за владику вршачког *Мојсија Станојевића*
од 18. Априла 1722.

Приопштио
Д. Р.

Ми Карољ милостию Божию избраній римскій Самодержаць: ва сегда вишній оу Немачкој, Шпанској, Маџарској, Чешској, Далматској, Арџватској, Шлавњској и Србској и проч. Краль, архивоевода Австријскій, Двџка Бџргунскій, Царскій, Кранскій, Виртенберскій, Горњнџей и Дольнџей Шлезии, Маркии, Моравскии, Вижшей и нижшей Лџжацкии, грофџ Аншбџрскій, Тиролскій и Горицкій и проч.

Знаво творимо и симџ на сиоменик даемо коим се пристои свимџ. после како-смо са врџжиемџ нашимџ оу прошадшей рати тџрецкој изџватим и поради люди само намъ подложних, готовимъ васемогџцаго Господа Бога доброта тако нам е помогла да зарад темишварскаго Баната Митрополию такожде Белградскџю скџпа с кралевиномџ Сервиомџ нашимџ странамџ естџ придала: и поради џне кою имамо и дерџжимо. любезномџ намъ илиричаскомџ народџ, любви и милости и поради вџрности, которџю са вџрностию своєю, код архидома цесарскаго двора папџетџ, тако, ономџ дни, јакоже и прежднегџ времени, себе естџ славно задобили, пощеного и побожногџ вџрного намџ, любезнагџ Мџвсеа Пегровича веџе џ реченномџ кралевскомџ серб-

скомџ џ своего национя священников и люди вџдно избратаго архиепископа и митрополита џ вџдности истой џ чивџстимъ патентами године 1718. дне 10 мџца Сектемвриа издатими, милостивно есмо потвџрдили, такожде и џ истой власти црковной на Банатџ Тамишварскомџ дрџгими патентами године 1720. дне 16. Ноемвриа есмо га повисили, и могџтство емџ дали, да надлежеце џ свое митрополие грџчаскаго закона Епископе, поред старога џбичая и реда людства. избрати и именовати можетџ. кои после тога како нихово избране намъ знаво, џглашено бџдетџ, џ мџстахџ коя нимџ надлежитџ бисџпскџ чинџ слободно чинити бџдџтъ могли. И како ти више именовати Архиепископџ и митрополитџ понизно намъ естџ џгласио, вџрного намъ пощеногџ Мџвсеа Станоевичџ, на темишварскомџ Банатџ, восточне цркви, грџчаскаго закона Епископа бивџшаго избратаго,* и такожде понизносе естџ молио, да овџ избраность не само с найвеџомџ цесаро кралевској могџтностию, би потвџрили, него и такожде имџ кое се надлежит оцро заповедали, давџно избратаго Мџвсеа Станоевичџ џ своей части и чинџ би вредно держали и пощовали, и џчинили да џ своих грџчаскаго закона люди за Епископа Себишскога частно познавати се, и кои сџ на во бисџпатџ стовци грџческаго закопа, кое се надлеже црковнџ ствари, џ свемџ да мџ подложни бџдџтъ. Поради тога, џгове понизне молбе наставлени, и следеџи вџрность, џченіе и житія полность, коимџ естџ себе џвде џказао, више именоватаго Мџвсеа Станоевичџ, на темишварскіи Банатџ милостивџише симџ потвџрдемџ и кромџ тога зактевамо и хоџемо, како онџ поред обичаја предџ нашом темишварском администрациомъ побожности и вџрности за клетвџ нам џчинити, џ своей части бисџпској, како дрџго онџ и са своими людьми равними џ вџрности и вџрной попизности нашемџ писмџ кџџџ будетџ да се весели џживати, и џ своихџ себе подложнихџ грџчаскаго закона восточне цркве люди, с великомџ понизностию познае, ових за сведочаство патендџ рџкою нашею подписати

* Мојсије Станојевић је изабран био за епископџ вршачког и посвећен још 1714. год. Уред.

и печатию нашею ц. к. подтверждени кои се издали 8 вароши наши Бечкой дне 18 мц. Априлия године 1722. кралевске наше римске единадесете, шпанске осмиа десете, мадарскіе ипакъ чешке дванадесете.

На заповѣсть ист8 цесарскаго величанства Антониусъ Ивзефъ ѿ Етли
† Каролсѣ

Евгениусъ Јвансѣ Францисксѣ
графъ Огидрищан, Францисксѣ
Матеас Кшпер.

Радња Архијерејског Синода 1776.

Превео с њемачког

А. Г.

Одштајт.

Превшињи билет

управљен на кнеза Кауница 14. децембра 1776.

Епископски Синод овопределне православно цркве у Карловцима, учинио је поред осталих расположења, и предлог, да се синодским закључком и дисциплинарним законом публикује и прогласи у опште забрана четвртога брака sub poena nullitatis. Но како нам у томе погледу фали довољна информација о томе, да ли је предложена забрана четвртога брака sub poena nullitatis et nulla admissa dispensatione дисциплинарни закон целе православне цркве или не, и пошто би по томе било зазорно пре довољне информације издати дисциплинарни закон у томе обзиру, чиме би се код овоземањских православних изазвало чуђење, кад би се у овако важном предмету од једнообразности осталих православних цркава одступило; — то налазим за потребно, да се на надлежним местима у погледу четвртога брака у осталим правосл. црквама набаве испод руке нужне информације. С тога овим налажем књажевству вашем, да се о томе како у Петрограду, тако и у Цариграду поуздано информишете, имајући ми у своје време о резултату свој извештај поднети. О овоме расположењу нашем извештена је под једним и илирска дворска депутација.

Марија Терезија т. р.

Извештај кнеза Кауница.

Премилостива и т. д.

Ваше Величанство имало је милост по предлогу илирске дворске депутације превшињим ручним билетом својим од 14. децембра 1776. заповедити ми, да се како у Петрограду тако и у Цариграду поуздано информишем, да ли је забрана четвртога брака sub poena nullitatis et nulla admissa dispensatione у целој правосл. цркви дисциплинарни закон или не?

У препонизно прикљученим прилозима, подносе кнез Лобковић и Charge d' affaires Jassara афирмативне извештаје, које овим препонизно на високи увид подносим.

Беч, 6. фебруара 1777.

Кауниц-Ритберг т. р.

Пресветлом државном кнезу от Кауниц-Ритберг.

Пресветли државни кнеже, милостиви
Господине!

Пресветлост Ваша изволела ми је последњом поштом у име Њеног Величанства заповедити, да у погледу забране четвртога брака у православној цркви по могућству поуздану, легалну и позитивну информацију набавим и исту службено саопштим.

У препонизно извршење овог високоцењеног налога, нисам пропустио распитати се код најугледнијих, реченој секти (!) припадајућих Грка, који се и у тумачењу тога питања разуму, и сви њихови искази слажу се у томе, да је

1. Забрана четвртога брака у целој православној цркви sub poena nullitatis et nulla admissa dispensatione општи дисциплинарни закон, да се према томе

2., ни у ком случају, чак ни код крунисаних глава не чини изузетак, и да у опште диспензације нема;

3., да се та забрана оснива на закључку генералног синода, који се ни у ком случају променити или ублажити не може;

4., да се они, који су благослов каквог православног свештеника преваром задобили, и по четврти пут се оженили, облажу општим црквеним проклетством и сматрају се за браколомнике, од чега чак ни патријарх разрешити не може, као што је то недавно у Пери случај био, где је неки богати младић Леонардо Sgulta, за кратко време три жене сахранио и оженивши се у

потаји по четврти пут, навукао је на себе екскомуникацију.

Пошто ласкам себи, да сам овим високоме налогу у свему задоста учинио, препоручујем себе препонизно непрестаној даљој милости, и пребивам у најдубљем страхопоштовању

Ваше пресветлости

препонизни и најпокорнији

Емануил Јасара m. p.

Пера, код Цариграда 17. јануара 1777.

Пресветли, преузвишени државни кнеже,
Милостиви Господине!

Изволите Ваша милост у прилогу примити разјашњење на забрану четвртога брака у православној цркви.

Разјашњење потиче од једног овдашњег угледног и поузданог члана Синода, а извађено је из каноничких књига, које разјашњење шаљем вашој милости, како на руском језику, тако и у преводу, чему имам само још додати, да у православној цркви нема диспензације и да се од општег дисциплинарног закона ни у ком случају одступити не може.

Са дужним респектом пребивам

Петроград, 14. јануара 1777.

Лопковиц m. p.

Долазе цитати о забрани четвртога брака по 53 гл. 574 стр. *Кормиције* и други извори за то, који у правосл. цркви важе.

Извештај

седнице архијидијезалне конзисторије држане у Карловцима 21. октобра (3. новембра) 1904. под председништвом Њег. Светости преуз. Госп. *Георгија* срп. Патријарха.

Узети су на знање извештаји Њег. Светости, да је 17./30. октобра произведен у дворској капели за јерођаконa Макарије Гаврилов, а 3./16. октобра је ђакон Григорије Константиновић за презвитера рукоположен и на место определења у Земун за капелана протојереја Димитрија Руварца упућен. — Преузв. г. кр. угар. министар-председник је одбио молбу бившег јером. Василија Поповића ради ублажења казне му. — Публикована је бракоразводна пресуда МЦСавета, којом се разрешава брак између А. Б. из З. и супруге му Т. рођ. В. у М. — Висока кр. земаљ. влада одобрила је за учебник

књижицу под насловом: „Црквено-славенски буквар за православну децу народних школа саставио Мита Нешковић, жупан. школски надзорник“. — Високо-славни саб. одбор одбио је молбеницу јер. Л. В. из В. ради накнаде за непотпуну парох. сесију. — Саб. одбор одбио молбеницу јер. С. П. из Ш. ради поделења припомаћи. — Јер. Д. Д. пароху у У. дозвољено од СО а повишење основног мировинског улога од 400 К на 1200 К. — Конзисторија пакрачка извештава, да јер. В. М. досадањег пароха у Б. од звања разрешила и отпуст из епарх. пакрачке дала. — Одбијена је као ненадлежна и за конзисторију необвезна одлука сабор. одбора, да за време администрације које парохије, пар. сесију издаје на јавној дражби на 1 год. дана под закуп изасланик адм. одбора у споразуму са админ. парохије и да примљену закупнину преда цркв. опћини, да исту у једнаким месечним деловима издаје администратору односно свештенику, којим се парохија попуни. Конзисторија ће у овом погледу и на даље по досадањој пракси и овопредметним својим одлукама поступати. — Јером. Г. Ч. премештен је из ман. Шишатовца у ман. Хопово, а јером. Л. Г. из ман. Јаска у ман. Шишатовца. — Изјашњење братства ман. Шишатовца на тужбу М. Б. из Ш. узети на знање и игумана истог манастира позвати, да у своје време поднесе суд. одлуку у парници против М. Б. — Јер. М. П. адм. парох. у Н. подељен допуст од 3 месеца на лечење, а за заменика уз уживање $\frac{1}{2}$ плате постављен јером. К. Г. из ман. П. Г. — Молбу јер. М. П. као јединог компетента на поново расписан стечај парохије у П. Б. уступити тамошњој цркв. опћини на изјашњење, да ли реченог јер. као јединог компетента за свога пароха прима ил не? — На упражњену парохију у Тењи припуштају се избору: јер. Д. М. адм. парохије у М. Ч., јер. П. М. парох у Ч. и јер. М. М. админ. парохије у С.; — не припушта се због казне јер. Ј. М. парох и Ч. — Умољен АО. за сходно расположење у погледу избора председника у М. Ч., уједно решено у истој опћини стечај за избор пароха расписати пошто је већ пола века парохија без сталног пароха. — Позвано је протопрезв. звање у В. да поднесе овој конзисторији годишњу извесницу јер. М. П. бившег пароха у Т. ради одређења мировине деци покојниковој. — Узет је на знање извештај кр. поштанског и брзојавног равнатељства у Загребу, да је упућено поштанско звање у К. да овој конзисторији врати за званични лист зем. владе плаћених 20 пот., уједно је издата наредба, како се има исти пошт. уред у будуће владати са мањкаво

ађустираним зван. писмима. — Узето је на знање изјашњење јер. Ј. Л. пароха у Д. у ствари издавања извода из катихизиса венчаних између М. С. и М. Л. а уједно му је наложено, да речени извод поднесе конз. званично. — Известити кр. кот. област у О., да је ова конз. умолила високу кр. зем. владу, да одустане од своје одлуке бр. 11744. у ствари повратка одузетог одећа бив. јером. В. П. — Известити кр. кот. суд у Ст. Пазуви, да је оригинална пријава Г. П. и др. из Ст. Сл. против тамошњег пароха јер. Ђ. Г. већ уступљена истом суду. — Неуважити молбу јер. П. Б. изабраног пароха за П. да се у своју парохију одмах пресели; одбити молбу цркв. опћ. у Л. да се парохија тамошња администратору повери, но има за расписан стечај под личном одговорношћу председника 10 К послати. — Дозволити јер. Ј. Ј. постављеном администратору парохије у П. да се одмах онамо одсели, а до рукоположења свр. богослова А. И. администрацију парохије у В. поверити братству ман. В. — Уступљена је пријава парох. звања у ман. Р. против јер. С. Н. пароха из Ст. Ф. ради неовлаштеног и ненадлежног освећења куће и крштења детета на територији парохије у Р. — Јер. С. М. пароху у Б. постављен је за личног капелана Д. К. свр. богослов из К. уз уживање половине свих берива осим стана; а претходно умољена висока кр. зем. влада ради поделења истом *veniam aetatis* у сврху рукопожења. — Јер. Ј. Л. парох у Д. шаље 68 К 50 нот. у име истражних грошкова. — Известити парох. звање у Г. да неможе се дете исправ. матере пре прелаза њеног у прав. веру крстити по обредима у прав. цркви. — Јер. Г. В. парох у Б. осуђен је на казан новчане глобе од 100 К у корист свештничко-удов. миров. фонда због дрског и увредљивог тона и начина писања својим претпостављеним влиститима. — Издато изјашњење јер. Ђ. Н. пароха у К. на протузјашњење тамошњем цркв. одбору; — уједно је умољен св. архиј. Синод, да изда опћу наредбу, да се освећење богојавленске водиче по домовима може обављати од св. Богојављења до св. Саве. — Узето је на знање изјашњење јер. Д. З. сист. парох. помоћника у Ш. у ствари пријаве Љ. Б. и уједно упућен, да има у будуће избегавати конфликте са парохијанима. — Узети на знање изјашњење јер. Г. Н. админ. парохије у С. и јер. Н. Н. пароха у Ш. на пријаву Н. В. из Ш. — Упутити прав. ери. парох. звања у ман. Јаску и у П. да своје извештаје у ствари прелаза католика и новераца у прав. веру надлежном протопрезв. звању поднесу. — У подручје мон. свештенства архиђијецезе примљен је

Србијански калуђер јерођ. М. Т. и причисљен братству ман. Р.; уједно умолити високу кр. зем. владу за опрост година истоме јерођ. ради рукоположења за јеромонаха. — Поново расписати стечај на парохију VI. разреда у С. до 3. децембра. — Позвати пар. свештенство, да покупи, напише и пошаље сва необична и ванредна српска презимена. — На упражљену парохију у Е. за администратора постављен је М. Б. свр. богослов из И. на место К. С. који се на исто место захвалио. — Пријава П. Ј. и др. из Ш. против јер. С. П. администратора парохије тамошње издата истом на изјашњење. — Пријава Т. Н. издата на изјашњење јером. Г. М. из О. — Донесено је у бракоразводним стварима 42 ремења и 9 бракоразводних пресуда, од којих 6 гласе на коначни развод брака и то: а.) између А. П. из Р. и супруга јој Ј. П. сада непознатог боравишта, б.) између Т. Б. из К. и супруге му Д. рођ. Ст. в.) између Г. М. из В. и супруге му Ј. рођ. Ж. сада у О., г.) између Ђ. Т. из Ч. и супруге му С. рођ. С., д.) између С. В. рођ. Н. из Л. и супруга Б. В. непознатог боравишта; њ.) између С. П. из М. и супруге му М. рођ. П. из Р.

Устројство црквене аутономије римокатолика латинског и грчког обреда у Угарској.

Превео М. Г.

(Свршетак.)

183. §. Управни одбор пази на то, да се све католичке средње школе, као католичке школе одржавају и да се у њима према њихом карактеру васпита и наставља у католичком духу. С тога управни одбор шаље повереника, који има права и дужности, да осим науке вере долази на предавање ма ког предмета и на испите, да прегледа што подробније заводске књижице, школски прибор и писмене радње ученика; за то се сазива савет, где повореник на основу својег стеченог искуства чини своје примедбе и подноси о резултату својега рада извештај управном одбору.

184. §. Управни одбор води надзор преко епархијских одбора, да од пријављених буду примљени прво католички ученици у сваковреним средњим школама, које се издржавају из католичких фондова и заклада.

185. §. Професори оних средњих школа, које првосвештеници и калуђерски редови из-

државају или помажу, стоје под дисциплинарном влашћу првосвештеника и редова (§. 39. зак. чл. XXX. од 1883.)

186. §. Она права, која су у погледу одређена наставног језика у вероисповедним школама у угарским државним законима за вероисповести, врши у школама, које спадају у круг делања католичке автономije, искључиво управни одбор.

187. §. Управни одбор подељује по вољи оснивача све оне штипендије, које се подељују из католичких фондова, којима за сада министар рукује.

188. §. У краљ. кат. интернатима врши окружни школски главни управитељ у строгом смислу само педагошки надзор и важније своје примедбе треба да саопшти управном одбору односно ономе, који издржава интернат, јер се одређење и наређење тиче автономije.

189. §. У погледу катол. правних академија, које митрополити и епископи издржавају, осим у §. 195. одређеног надзора мора се круг делања управног одбора одредити уз саизволу оних, који дотичну школу издржавају.

190. §. Управни одбор бира за краљевске католичке правне академије управитеље и професоре између оних, који су за то способни и поднаша ради потврде Његовом Величанству, апостолском краљу преко краљ. министра богочасти и јавне наставе.

191. §. Управни одбор доноси уз одобрење Његовог Величанства апостолског краља, као врховног патрона дисциплинарна правила за управитеље, професоре и слушатеље краљевских католичких правних академија.

192. §. У краљевским правним академијама против управитеља, професора и слушатеља врши дисциплинарно право на то одређена дисциплинарна власт по дисциплинарним правилима, која има автономija уз респектовање права епископске власти донети. (§. 134.).

193. §. Управни одбор наређује дисциплинарни истрагу против управитеља и професора у краљевским католичким правним академијама, а мора је наредити, ако то министар просвете жели, те поднаша министру извештај о резултату.

194. §. Управни одбор пази, да се краљ. католичке правне академије као католичке школе одржавају, да им се очува католички карактер, зато може послати повереника, који може ма

на који час предавања доћи, мотрити, да ли начин наставе, дух предавања вређа католички карактер завода?

Изаслати повереник поднаша извештај управном одбору о томе, шта је опасно и искусио.

195. §. Код католичких великих, средњих и стручних школа, које митрополити, епископи, наставни редови, градови, општине или приватни издржавају, даље код нар. учитељских, учитељских, забавиљских школа остављају се неповређена права онима, који те школе издржавају, али управни одбор преко изасланог свог повереника врши надзор, да се те школе, као такве одржавају и да им се очува католички карактер, и у том погледу управни одбор помаже оне, који те школе издржавају.

196. §. Управни одбор решава апелате у стварима, које по овом устројству у његову надлежност спадају.

Поднаша предлоге државној кат. скупштини (§. 148.)

197. §. Управни одбор саставља на основу њему стиглих записница извештај о избору заступника за државну католичку скупштину и поднаша државно-католичко скупштинском председништву са изборним записницама и молбеницама именик оних заступника, чији избори нису или јесу молбеницом нападнути, или против чијих се избора може приговарати.

198. §. Управни одбор подноси државној католичкој скупштини сваке године извештај о годишњем свом раду.

199. §. У опште је задатак управног одбора, да се брине о извршењу одлука државне кат. скупштине и о извршењу пресуда, које је епархијска власт донела у смислу §. 34. и 134. овога устројства; да будним оком пази на права и интересе католичке цркве у Угарској; да штити истине кат. цркве, а за то, ако је нужно, подноси у том погледу предлоге државној католичкој скупштини, да она учини расположење за потпуно осигурање истих и да се молбеницом, представком обрати на Његово Величанство, највишег патрона или на законодавство.

IV. Део.

Мешовита одређења.

200 §. Оне црквене и автономне заступнике, који на ердељску епархију падају, бира скупштина Statusa.

201. §. Државна католичка скупштина ће имати задатак, да по саслушању престонице и управног одбора створи штатут о устројству латинског и грчког обреда римокатоличке црквене општине у престолници Будимпешти.

202. §. Првом приликом именик оних, који по §. 28. имају право учествовати на црквено-општинским скупштинама, саставља по §. 35. одбор, којег епископ именује. Председник томе одбору је парох, а чланови су му два световна католичка човека, које за то епархијски епископ умоли.

203. §. Првом приликом бира црквено-општинска скупштина 2 члана изасланства за скрутинијум ради избора црквено-општинског заступства и црквено-општинског одбора.

204. §. У први мах именује епархијски епископ чланове црквено-општинског изасланства за скрутинијум ради избора заступника за државну католичку скупштину (§. 117.), именује председника и 2 члана, да саберу гласове при избору чланова епархијског одбора (тач. в.) §. 81. и 62. §.) и именује верификациони одбор епархијског одбора (§. 126.).

205. §. За први мах образује епархијски епископ изборне срезове од протопрезвитера. (§. 85.)

206. §. За први мах треба против избора за државну католичку скупштину изабраних заступника преко епархијског одбора подигнуту тужбу за 15 дана рачунајући од проглашења резултата избора поднети државном херцег примасу.

207. §. Оне црквене општине, чије је статуте влада ил епископ потврдили, ил које на правном обичају постоје, морају за 2 године од ступања у живот овог устројства своју организацију по овом устројству према одређењима за црквене општине спровести, у противном случају епархијска власт ће по §. 67. ове организационе уредбе поступати.

Извјештај

о сједници епархиј. конзисторије горњо-карловачке одржаној у Плашком дана 23. септембра (6. октобра) 1904. год. под предеједништвом Његова Високопреосв. госп. епископа - дијецезана *Михаила*.

Извина члана јереја Ј. В. из Д. узета на знање. — На одлуку висл. М. Ц. Савета, којом захтијева, да му се, услед притужбе јереја М.

М. из Ј. против овоепарх. конзисторије и пресуде јој, извештај и овоодносни еписи поднесу, — ријешено је: поднијети М. Ц. С. образложеном овоодносном представку са молбом, да од свога горњег захтјева одустати и „притужбу“ као тамо у конкретном случају не спадајућу одбити изволи. — Додијелен је за личнога помоћника, јереју П. К. из Ш. К., о. И. Р. а. п. из С. — Притужбе, против умировљ. свештеника С. Ј. из Т., уступљене су конзисториј. фискалу с тим, да на основу истих своју тужбу против истог подигне. — Неколико свештеника, због немарности у вршењу свештеничких дужности, цитирани су пред Е. К. — Изјашњење проте-пароха у Р. С. К. на притужбу М. В. и др. из Р. узето је на знање. — Притужба ц. о. у Д. против јереја М. О. из Д. уступљена му на изјашњење. — Јереју М. Г. из М. Г. изнимно дозвољено, да се исповиједи код јереја Т. М. из Д. — На притужбу Н. Т. из Д. против јереја М. Г. а. п. у Д. — одређена истрага. — Извјештај проте И. М. из О., о примопредаји парохије у К., узет на знање, — ц. о. пак у К. позвата, да му повјер. трошкове плати. — „Именик“ за ваншкол. младеж — уступљен на увид и оцјену члану јереју Г. В. пароху у П. — Позват је С. К. и др. из К. да предујам од 100 К. пошаљу, ради извиђења погодности мјеста, у сврху новограђења онамошње парох. цркве. — Триплика конзистор. фискала дата је на квадруплику о. И. М. из М. Д. — Пошто је јереј П. К. парох из Ш. К., као ц. о. предеједник задужио ц. о. у Ш. К. са 5987 К 72. ф. — то је умољен висл. С. О. за упуство, како ће се поступати против истог јереја гледе пензионисања му. — Притужбе ц. о. у С., те (притужбе) М. Р. и др. из С., против јереја В. С. а. п. у С. — уступљене су му на изјашњења. — Услед расписаног стечаја на парохију у Г. — припуштени су: јереј М. С. парох у Б.; јереј Н. Е. а. п. у Г.; а нијесу припуштени: јереј М. Г. из М. Г.; те јереј С. В. парох из С. — Записници сједница свештеничких зборова — уступљени су члану Г. В. пароху у П. на увид, и извјештај. „Прегледи“ о парохијама у протопрезвитер. К.-П. — уступљени су на увид и оцјену члану С. К. о. пр. из П. — Молба јереја С. В. пароха из С., као компетента у М. К. није мериторно ријешена, до начелне одлуке св. Синода, у предмету каноничке припадности свештеника, који у А. оду. — На основу закључка ц. одбора у П. дозвољено је удовој иза пок. проте Р. К., да може учело св. олтара са спољашње стране на гробљанској капели св. Николе у П. узидати спомен плочу своје пок. супругу. — Извјештаји овоподр. парохиј. звања о „разнобрачностима при Богослужењу,“ — уступљени су члану С. К. из П. на извјештај и приједлог. — Извјештаји о „пировању“ неких парох. звања — уступљени су на увид и извјештај проти пароху у Р. С. К. — Ријешено је још до 10 бракоразводних пред-

мета. -- Напоследку читају се извештаји и оцјене неких чланова на уступљење им „прегледе“ окруж. протопрезвитера по надлежним им парохијама.

Извештај

о седници епарх. конзисторије бачке, држане у Новом Саду 16. (29.) новембра 1904. под председништвом Његова Високопреосвештенства госп. Епископа *Митрофана*.

Записник прошле седнице је оверен. — Узете на знање извине 4-це чланова, да у седницу сазвану за 3. (16.) новембар о. г. октобарског турнуса не могу доћи као и извештај бележников, да се иста седница због недоласка чланова није могла одржати. — Публиковане две дозволе за исправку у матицама крштених парох. звању у Обровцу и Гор. Ковиљу. — Публициране одлуке МЦСавета донесене на неколико утока, којим се исти утоци обзиром на то, да су решења нападнута сумарно била донесена и против таквих апелати места нема, одбијају. — Поводом тим, што је вис. влада разрешила одлуке духовних власти о пензионисању пароха Љ. Кабанског у Кулпину, уступљена је молба јер. Славка Протића, истом пароху на извештај, да ли га прима за свога личног помоћника. — Умољен је Саборски Одбор. да чурушку зал. сесију уступи новом сист. парох. помоћнику, пошто му на расположењу стоје средства, да цркв. општину на потпис изјаве за препис зал. сесије ове на јерарх. фонд притегне. — Узет на знање извештај конз. у Сарајеву о њоме разведеном једном браку, благословеном у Сомбору, пошто је једна странка умрла. — Конзисторијом у Темешвару одобрена молба јер. Т. Димитријевића, којом је молио администр. у Ходмезевапсархељу достављена му је уз потребну обавест. — Узет на знање извештај испитне комисије за стечајни испит, гласом којег су Ненад Барачки и Марко Протић, положили овај испит са врло добрим успехом а 5 ца са добрим. — Пријава цркв. општине у Сомбору против окр. пртџера у предмету катихизације на држав. гимназији, на што је већ вис. влада именовала катихету, као за решавање беспредметно стављена а. а. и упућен окр. пртџ. да извести, да ли је новопостављени катихета своје звање напустио. — Молба Љ. Купусаревића, окр. пртџа ради издејствовања дозволе за исправку једног неправилног убележења у матицама крштених храма сомборског, спроведена Министарству. — Ради решења тужбе Ђ. Симендића из С. против Љ. К. због наплате за извод из цркв. матица упућен је оптужени, да извести, да ли је сестра тужитеља тамошња жителка. — Узет је на знање извештај окр. пртџа жабаљског, да је там. протопрезв. капелана Жарка Злоколицу од ове дужности разрешио, као и извештај окр. пртџа сом-

борског, да је истог у привр. администрацију станишићску увео. — Упућено парох. звање у Сентомашу, да бракоразводне пресуде Матрони Гложанској путем полит. општине тамошње да уручити. — Уток јер. Жарка Ј. Поповића против решења ове конзисторије у предмету тужбе истог против турора сомборске св. Претечеве цркве, на МЦСавет, истом спроведен. -- Јер. Стевану Стевановићу, пароху у Ков. Сентивану дозвољено је, да умиров. учитеља Ж. П. може тужити грађ. суду. — Упућен је парох Панта пл. Поповић из Петр. Села да са месним учительством има сам одредити према месним приликама, где ће мушка а где женска школка деца у цркви стајати. — Молба пак истога, да се пријава епарх. школког одбора као неправомоћна не изврши, ставља ad acta, јер је конзисторија већ одговорила епарх. шк. одбору. — Пријава јер. Дим. Ђирића, пароха у Риђици о разним спорним рештанцијама на парох. сесији, уступљена је администр. одбору на надлежно поступање. — А молба истог ради држ. припомоћи, спроведена Министарству. — Одбијена молба ђакона Ђ. Павковића у Сомбору, ради асигновања катихетске плате. — Парох. звање у Обровцу, дато је можно упутство ради убележења исправке у цркв. матицама, као и парох. звање у Чуругу. — Упућен је јер. Зарија Станковић, парох у Новом Саду, да поднесе тачан исказ својих катихумена на иноверним заводима. — Два утока цркв. општине у Сомбору, против решења конзисторије спроведена МЦСавету, а тужба исте гледе изјаве окр. пртџа пред грађанским судом о времену обављања парох. дужности, уступљена на изјашњење. — Затражена дозвола исправке у цркв. матицама бегечким, код вис. Министарства. — Тоше Мицића тужба против јер. Н. К. у С. због безвласног узимања наплате за изводе из цркв. матица, уступљена овом на изјашњење. — Тужба Ђ. Жижака из Ст. К. против пароха јер. Д. Д. делимично одбијена а делимично учињено потребно расположење. — Донесене 4 пресуде гласеће на развод брака. — Узет на знање извештај бележников о президијално издатим сведоџбама у војно обвезној ствари некојим подручним свештеницима. — Молба пароха Д. Ј. из М. гледе ненавештеног и благословеног брака уступљена на изјашњење надлежном пароху Г. К. — Затражени су списи од високосл. Саборског Одбора ради решавања тужбе цркв. општине у С. против јер. Н. К. што је исти тужио своју цркв. општину и проузроковао јој парбених трошкова. — Узета на знање и јавна одлука МЦСавета донесена услед утока Љ. Купусаревића против решења конзисторије, којим се друго лице поставља за конзист. повереника ради обављања избора свештеничког у Сомбору, којом се обуставља извршење и тражи препис пословника епарх. конзисторије. — Услед одлука МЦСавета на отпис Министарства, којим се одређује нова

истрага у ствари избора свештеничког у Суботици, изаслато је истражно изасланство у лицима архим. и потпредседника конзисторије Георгија Видицког и проте новосадског Милана Ђирића. — По мњењу конз. фишкала а обзиром на то, да питање свешт. избора у Суботици није још коначно решено, остављен је јер. Т. Димитријевић у својству затеченог личног капелана и наређено да сва три парох. свештеника у Суботици имају држати редовно чреду; две тужбе пак јер. И. Лудајућа против јер. Т. Димитријевића на извиђај уступљена истражном изасланству. — Кр. ереском суду у Суботици дат је мољени обавештај на парницу између поменуте двојице јереја. — Уток протојер. Ј. Марјановића против два решења конзисторије спроведен МЦ. Савету. — Донесено још неколико од незнатније важности решена.

Рецимо још и ово о Текелиној заклади.

Д. Р.

Обећали смо у последњем броју, да ћемо се осврнути на „Заставино“ извртање истине, и детињасто пискарање „Новог Србобрана“, што ево и чинимо.

„Застава“ је у 255. бр. предузела да кригикује наш чланак „Систимом на среду“ (в. 22. бр.), а како јадно и бедно, доста је да наведемо само то, да она и поред *онако* јасног наређења 11. тач. Текелина тестамена, није се стидела рећи своје „народу“ ову крупну неистину, да по њему, кад нема српског владике у Араду, онда да се подели она камата, што би њему припадала „на дотацију пароха арадске дијецезе из племена српског, а православне вероисповести.“

И на основу ове крупне неистине, није јој било тешко да изведе, да није било потребно ново расположење чинити, нити је Његова Светост имала права да предлаже влади, да се мења сврха Текелиног тестамена, него је требала предложити да се сврха испуни. (А је ли се могла права извршити?).

Чигаоци „Заставини“, и то не само они по сувачама и рогљевима, него на жалост и срамоту и нашу и XX. века и многи и у капуту са разним дипломама, па и у реверендама, по свом обичају поверовали су и у ту крупну „Заставину“

неистину, те су се слатко насмејали *онако* виспреном одговору, којим нас је паравно „Застава“ утукла.

Е да видимо, ко је неистину рекао, ми или „Застава“.

Ми смо рекли да пошто би по 11. чл. Текелина тестамена, $\frac{1}{3}$ камате требала да припадне арадском српском владици, а пошто њега нема, то се морало у том погледу ново расположење учинити, ком да припадне та трећина камате.

„Застава“ пак рече, да пошто данас нема српског владике у Араду, то онда намењена њему $\frac{1}{3}$ камате припада дотацији пароха арадске дијецезе из племена српског и православне вероисповести

А шта вели поменути 11. чл.?

Ево шта вели: „— — — ако пак (арадски владика) гореречена својства не буде имао (т. ј. не буде Србин, него друге народности ма и православан), не може уживати добротинства ове закладе, већ ће се ови *интеримални приходи* уложити, а њихов интерес ће сваке године митрополит и асистенти по смислу ушутства, које ћу у овом погледу дати митрополиту, поделити на дотацију пароха арадске дијецезе из племена српског и православне вероисповести“.

У овом се дакле чланку не вели, да она трећина камате, што би имала припасти српском арадском владици, кад нема Србина владике, има припасти за то време Србима свештеницима из арадске епархије, него да се за то време та трећина има уложити *и само камата од ње давати реченим Србима свештеницима*.

А то је тек нешто друго! По текелином тестаменту, имали би дакле за оно време док не би био Србин владика у Араду, Срби свештеници из арадске епархије уживати само камагу од намењене владици трећине, дакле од 20000 фор. камата по $\frac{6}{100}$ свега 1200 фор., дочим би по „Заставином“ причању, имали они уживати свих 20000 фор. камата.

„Застави“ је добро дошла реч у српском преводу „*интеримални (међувремени) приходи*“, те знајући своје Папихајмере, лако јој је било, направити од црног бело, у чему је она превасходна мајсторица,

што доказују и њени фабрицирани дописи, на што би могла добити већ и патент.

У званично оверовљеном немачком преводу гласи: „— sondern es müssen die zwisehenabfallenden Einkünfte dann fruchtbringend angeleget, und die davon abfallenden Interessen jährlich zur Besoldung der Pfarrer —.“

И кад се овако очигледно изврће истина; није чудо, што је и том својом неистином распалила страсти, из којих наш народ и не излази, а да из њих не изиђе, за то се већ „Застава“ брине, пошто је то и одржава и даје јој живот.

Изволите г. г. око „Заставе“ побити ову нашу тврдњу, па да Вам се поклонимо до земљице прне, а дошле изволите задржати онај назив, који се даје онима, што неистину говоре.

Ово је одговор „Застави“ на њено извртање истине.

На пискарање прапорца „Заставина“ вршачког „Родољуба“ у 46. (262.) бр. у чланку „Реформа у Текелиној заклади“, који је чланак писан у Карловцима, и који се завршио с речима: „Тај новац — $\frac{1}{3}$ камате, што је принао четворици г. г. епископа из Угарске — то просвети (!) намењено благо узимају наши архипастири, а дошле нам школе пропадају! Би ли могло племенитијег и бољег родољубља бити, да се тај новац на цркву и школу употребио? Ово остављамо нашим архипастирима на размишљање“; није се вредно озбиљно ни осврнути.

Да се намењена $\frac{1}{3}$ камате Текелине закладе српском владици арадском, односно камата на њу српским свештеницима у арадској епархији, одредила против жеље Текелине на школу; онда би се круни признало право да чини измене у помешној заклади!

Е лепо и красно. А где је тај народ и шта је дао тај народ и какав је фонд основао на своје школе? Није дао, нити даје шта, већ све и сва очекује од фондова, створених од митрополита и владика.

Да је на ту циљ дао само онај новац, што је ово последњих година издао на зборове, на којима су се једни исти опсепари својим фразастим говорима разметали, била би лепа свотица.

А сад да видимо мудрост испуљених младенаца око „Новог Србобрана.“

„Нови Србобран“ у одузимању Текелине закладе од саборског одбора, те предавање њене управе посебном старатељству, не види ни више ни мање, него „конфискацију српских народних добара.“

И кад је он то у томе видео, није чудо, што је то одузимање назвао „нечувеним и ужасним насиљем, које је запрепастило читаво српско друштво“, те на то надовео пуну личку торбу сличних фраза.

Да су млада господа око „Новог Србобрана“, хтела бити само мало савесна, те да су својим читаоцима верно испричали историју Текелине закладе, као што смо је ми испричали у чланку „С истином ли среду!“ у 22. бр. „Је л' Текелина заклада народно-црквена ил приватна заклада?“ у 23. бр.; они не би могли ни смели написати онакав чланак под насловом: „Конфискација српских народних добара“ у 245. бр.

И кад то нису хтели учинити, као ни мудра „презрела“ господа око „Браника“, бојећи се и они за свој популаритет код „народа“ и „Заставе“, да их не назове јатацима мађарске владе; наравно да им није ништа лакше било, него избацити и ову виспрену фразу: „Нема сумње, угарској би влади теже пошло за руком ово насиље, да није било активне помоћи патријарха Георгија тим, што се он тобоже морао покорити краљевској резолуцији. — Али исто тако одлучно осуђујемо и услужност патријарха Георгија, која је омогућила уг. влади да без икаквих скрупула уђе у нашу народно-црквену благајну. У нашој историји зна се и за такве патријархе који су за време народног абсолизма протестовали против краљевских одлука, било их је и таквих, који су због тога добивали из Беча укор. А што је до сад учинио патријарх Георгије, да заштити законити положај наше народно-црквене аутономије? Шта је учинио у овом случају, да обавести круну о тешкој неправди, која нам се наноси оваким изнимним мерама? Он није учинио ништа само за то, што страхује и од саме помисли, да би га могли раставити са његовим за-

видним положајем. Он није учинио ништа, и за то ће његово име у историји српске народно-црквене автономije бити убиљежено црним словима.“

Овако младенци!

Е чујте младенци што нисте знали.

Његова Светост поред осталих својих посллова и велике одговорности, *није ваистину желела, да прими још једну велику одговорност са председничким старатељства Текелине закладе.*

Шта је Његова Светост у том погледу чинила, ко је хтео, могао се о томе уверити из последњег броја овог листа, и смело можемо тврдити, да нема поштенос Србина, који би јој са основом могао шта у том погледу пребацити.

Уз то је Његова Светост по првој краљевој резолуцији, члановима саборског одбора у више пута говорила и саветовала, да буду мудри и да се не титрају; ал није имала коме говорити. А није имала коме говорити с тога, што се господа чланови нису надали „старатељству“, а да су то слутила, певајући би они извршили прву краљевску резолуцију — наравно уз какву громогучателну ограду, за што би се већ постарао познати „цитатор“ Његушев, да би им „народ њихов“ не једном по сто и више пута узвикнуо: евала јунаци!

Овако не надајући јој се, мислила су својим отпором и пркосом да увеличају своју популарност, која је почела опадати, и своје јунаштво показати „своме народу“.

Кад је пак изишла краљевска резолуција о одузимању управе Текелине закладе од саборског одбора и предаје у управу посебног старатељства, и видело, да нема шале ни титрања са крунином резолуцијом; тада су тек чланови саборског одбора — бар неки — увидели шта су урадили. И знајући, да се она не може уништити и шта су њој неки од г. г. чланова изгубили — није шални посао до 1700 обвезница, а да и не спомињемо давање зајма, без претходне потврде владине —; ударише на ларму звонити и да би опсенили радикалску простоту, не хтедохе суделовати при предаји.

Његова Светост, после познатих кр. резолуција у погледу Текелине закладе,

није могла друго шта чинити, него што је чинила.

Знамо и ми, а и сви мислеони и разборити људи, да би се „пештанско-вршачко-новосадска“ што би рекла „Народност“ сојтарија „Заставина“, од радости преметала и правила пурцлбауме, да је и Његова Светост — што би рекао кир-Мита — била памети саборског одбора, те се испречила — наравно као и они голим речима — да не дозвољава да се изврши крајева резолуција.

Ах, ала би многим и многим свануло и одлауло, да је *тако* што Његова Светост учинила! Ала би било у изгледу живота!

А она није могло друго шта чинити с тога, што је добро знала, да по чл. XXVII. уг. саб. од 1790./1. Његовом Величанству припада право у погледу потврде основних писама за приватне и јавне закладе и код нашег српског православног народа, које право по III зак. чл. уг. сабора од 1848./9. врши уставним путем преко угарског министарства, а тако исто и кад наступи време, да се мења циљ какве закладе.

А како кр. резолуција у погледу одређења $\frac{1}{3}$ камате Текелине закладе, одговара у главноме 11. тач. Текелиног теста-мента; то тек није могла Његова Светост против њеног извршења, протестовати и не извршити је.

Господа искушљена сретним случајем око „Новог Срборана“, и остављена сама себи, да воде и младачку политику, не знају, не само нашу старију, него ни најновију историју наше оностране цркве.

Да је знају, они би морали знати, — пошто је о овоме било у своје време говора и у нашим листовима, а да и не спомињемо толике и толике примере, који нису познати у јавности и који нису за сад за казивање — да је Његова Светост, кад је била у праву, у два маха протестовала и не само протестовала, него и успела, да се измене краљевска резолуција.

А то је било први пут 1895., када је председник кр. уг. министарства барон Банфи, без претходног договора са Његовом Светости изходотајствовао превишњу дозволу за држање св. Архијерејског Синода, те је тај рок услед личне жалбе Његове

Светости Његовом Величанству опозван и одржан по предлогу Његове Светости, што је био повод доцнијем одношају Његове Светости на спрам бар. Банфија.

А други пут тада, када је оно после смрти бачког владике Опачића министар просвете Влашић без договора са Његовом Светости изходатајствовао превршње решење (бар тако је исти министар просвете известио Његову Светост) да се за администратора бачке епархије постави високопреосвећени Г. епископ вршачки Гаврило Змејановић, те је и то именовање на енергичан протест Његове Светости опозвано, и Његова Светост поставила у истој дијецези свога мандатара.

И ови примери — без обзира на многе друге — очито говоре, *каква је моћ српског патријарха*, ал наравно да се за такво опонирање и успех, мора имати и основаног разлога.

А *каква* би тек његова моћ била, да је код нас увиђавности и свести, те да се сви окупимо око престола „Арсен патријарха“; то сваки мислеони Србин може себи преставити.

Каква је пак слаба моћ „народњака“ и њихових саборских одбора од 1872. односно од 1876., од како су они господари народно-црквене аутономије; о томе би знали и знају причати понајбоље чланови досадашњих и данашњег саборског одбора, а о томе нам говори и историја наших сабора од 1872. до данас.

Обично се с поносом говори, како су народна леђа шира од јерархијних. Ми пак велимо да нису, а јерархијна би још куд и камо била шира и јача, да међу њеним члановима није било „штребера“.

А да Његова Светост није од онаких људи, који се боје и страхују за свој — што рекао „Нови Србобран“ — „завидан положај“ (е тај и смета!); доказ је то, што је она *онако* мушки устала против свемоћног председника кр. уг. министра барона Банфија у оно време, кад се наша црна клика — Језито друштво — здружена са кикиндско-вршачко-новосадским радикалима, свом силом окомила на Његову Светост да је оборе, имајући везе и ослоња и у самој Буда-Пешти код тадашњих силника,

што да постигну, прихватише и штетну и недостојну политику токошњег јавног „насивитета“, а у самој ствари потпомагаше радикалним масама владине кандидате, којом приликом њихови верни љуштише подобро вино и пиво владиних кандидата и једоше паприкаш и печење. А кад икада и саме Чивуте, ако је то њихов интерес захтевао, односно да се захвале за учињену им „обранбену“ услугу, ил да оборе либералног — српског — кандидата.

Ал то им није ни мало сметало, да код избора за народно-црквени сабор гласају за радикалне кандидате и љуште и њихово вино и пиво, једу паприкаш и печење, пошто се данас без тога и не даду замислити избори ни код нашег радикалског народа.

* * *

Кад се већ подигла толика вика и дрека због поменутог Текелине закладе, не ће бити на одмет ако изнесемо прави узрок, *како* је у опште и дошло да се у 11. тач. његовог тестамена ставио онај услов за арадског владика т. ј. да $\frac{1}{3}$ камате од поменутог његове закладе може уживати само Србин владика, односно да за оно време, док није Србин, само камату од намењене му $\frac{1}{3}$, а не сву камату, има уживати свештенство српске народности и православне вере из арадске епархије.

У Араду постоји црква св. апостола Петра и Павла, тако названа Текелина црква. Право је постављања свештеника у истој цркви, припадало Текелиној породици.

1836. године дошао је Сава Текелија у сукоб са тадашњим арадским владиком Герасимом Рацом — Влахом — који је дао сингелије неправилно изабратим двама свештеницима код исте цркве — Власима.

Због овог се поступка Текелија тако озлоједио на владика Раца, да га је не само због тога тужио митрополиту Сградимировићу, као што се види из доленевеног писма, него је због тога и ставио онај услов у 11. тачци поменутог своје закладе.

Да није владика Рац увредио Текелију, не би било оног услова у 11. тачци, а подједно и ове вике и дреке због Текелине закладе.

Данас би $\frac{1}{3}$ камате т. ј. 20000 К. Уживао арадски романски владика, и била би мирна Бачка!

Пометуго Текелино писмо гласи:

Ваше високо Превозходителство!

Высоко Превсвященѣйшій Архиастирю!

Еще не воведеныи во престол Епископскіи Епископ Рац, уже начал право мое нарушати, еже до Его всіи Епископи почествовахъ, и уважахъ. Излишно бы было обширно вашему в. Пр. описат вся, обаче во крацѣ состоит в' том. Епископ, что бы в' бѣдѣ имѣл способ и в' церквѣ С. Петра и Павла племене моего умѣстити влаха, с' размѣніем его Биров варошкїи совокуи общество при церквѣ с. Јвана, гдѣ почти самыи влахи собираются, и тѣ заключиша представити за пароха Θεодора Крестича, и Никифора Аѳанацковича стим обаче, аще и мое содоизволеніе бѣдет, обаче Биров противу моего согласія именем общества представленіе Епископѣ содѣла. Сим он аще и общество взял себѣ право, еже неимѣет, в' привилегіи бо варошкои, право Патроната дато толкѡ на римскїи цркви, никакже на нашия, а иже Патронат не имѣет, тои ни пароха представити не может, даже ни во церквѣ С. Јвана, тѣм меньше в' церквѣ С. Петра и Павла, гдѣ племя мое почти полдрѣгого вѣка право тѣ притяжает. Епископ не внимаю на мое ономинаніе, что Егѡ величество каждомъ запрещаает дати мнѣ повод жаловатися о нарушенію права моего, тим священником дал Сунгелии. Аз егда услышах сіе, писах емѣ, якѡ он тия священники может умѣстити в' дрѣгїю церков, обаче не в' моеи и что бы мнѣ, прежде нежели быся Егѡ величество жаловал, мѣніе, и намѣреніе свое изяснил, обаче до нынѣ неполѣчих. Аз не хоцѣ о неспособности, и моралном хѣдом поведенію тѣх священников сказати, но толкѡ прошѣ ваше в. Пр., воеже бысте прежде рѣченномъ Еп. Рацѣ совѣтовати, и даже наложити изволили, во еже бы он тия священники, или при церквѣ С. Јвана, или в' Гаиѣ умѣстил, и мнѣ непренѣдил прибѣгства Егѡ величества, стыдно бо бѣдет емѣ послѣ Инцалаціи их, ихже на другїя парохїи привести.

Симже имѣю чест с' высочайшим высокопочитаніем быти вашего высоко Превозходителства

во Арадѣ 18. Авгста 1836.

Покорнѣйшыи слѣга

С а в в а Т ю к ю л и с . р .

(Рукописе).

Како је Текелија у поменутом своѣм тестаменту у 11. тач. рекао: „— — по смыслу упутства, које ѣу и у овом погледу дати митрополиту — —“ што није учинио; нема сумње да би у њему навео ближа определења, ако у Араду у опште не би никако било српског односно православног владике и да би одредио, да у том случају свагдашњи владалац — краљ — учини нужну одредбу у смыслу његове жеље, т. ј. да другим српским владикама припадне $\frac{1}{3}$ камате.

А за ту тврдѣу ево и јаког ослонца:

Сава је Текелија основао 14. Јануара 1811. год. закладу — слеме — од 1000 фор. за проповеднике слова Божјег на српском језику у поменутој цркви св. апостола Петра и Павла.

Засад ѣмо из његовог закладног писма навести само ово, а идућом приликом навешѣмо га у целости.

У 3. тачци — рече: „Аще ли племе мое исчезне, то ѣе обвезани бити (титори) сербскомъ при нашој цркви свѣцемъ обществѣ есапѣ предати; аще ли и ово премѣнѣ претрпи, то землѣвладѣоцѣ употребленіе овога права заостае, али свагда на тој конецъ чрез мене опредѣленъ, т. е. Проповѣдникомъ восточныхъ церкве мое; аще ли и ови исчезаютъ, а капиталъ оваї се сохрани, или истражити може, то свагда священникомъ народъ обѣчающимъ интересѣ дати.“ а у 7. тачци: „Аще кои небѣдѣтѣ ове новце узети (т. проповедници) ѡ овога учрежденіа, или дрѣгѣ уредѣ съ њима учинити, то ся себи и племенѣ моме, полно право као на свою истинѣ собственость задржавамъ, главно са свимъ прибиткомъ и умноженѣмъ узети, и по поволю раположити; послѣ исчезненія племене мога, по треѣаго члена учрежденію собственности права обдержавати се има“ (т. ј. да круна одреди на што да се троши камата и то наравно у смыслу његове жеље).

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Ово је право круни признао Сава Текелија и у своме додатку поменуте своје закладе 4. фебруара 1814. рекавши: „— — Премѣненія времена, разна послѣ себе обстоятелства вѣћи могѣ, која може бити мене намѣренію са свимъ противно служити могла бы; чегу ради изясненіе собственне мое волѣ уже саде нуждно естъ, кое се у томъ састои, да ово слеме только за проповѣди на чистомъ србскомъ езикѣ изреченне положено естъ, кое ако не бы се творило, и ѣ какве то ни би било причине, то хоѣ, да то слеме (заклада) расте, докле се удесетори, и онда по 7. члану мое племе, или послѣ сего по 3. чланѣ владѣлецъ царства по семѣ, моіомъ собственномъ рѣкомъ здѣ написанномъ изясненію шпредѣлити се може.“

(Рукописе).

Што је ово Сава Текелија учинио, учинио је то с тога, што је добро знао за XXVII. зак. чл. уг. сабора од 1790., по ком круни припада право у погледу одређивања и установлења заклада и код српског православног народа.

* * *

Је ли Вам сада јасно господо око „Заставе“ и „Новог Србобрана“, да немате право што нападате на Његову Светост због онаког решења Текелине закладе.

А на најновији револверски нападај „Заставин“ у 265. бр. одговарам јој оно исто, што сам јој већ на њен сличан нападај у 8. бр. за прошлу годину одговорио: „— — Узтврди ли ко овоме противно, нека буде тако добар те нека са својим именом и доказима изиђе на среду и обори ову моју тврдњу, јер кукавица се и подлац крије иза бусије, а не јунак“.

На дотичном месту, ја сам испричао, како сам дошао до уредништва „Српског сиона“, и као што сам тамо рекао, да сам се ја од своје слободне воље и без икаквих обвеза ил страха примио уредништва; тако исто овде велим: да ја што год у њему пишем, да то све пишем из свог шердог осведочења, и да се при томе ни на што друго не обзирем, ниши да презам од кога за своје писање.

Ако „Застава“ мора да често пише

против свог осведочења, а **зашто**, то се зна; ја не морам, јер не стојим ни спрема никога у каквој обвези, да морам да пишем и против свог уверења, и да браним непоштену ствар.

Ево ће се скорим навршити две године, како уређујем „Српски сион“, и за цело то време нисам дошао у положај, да ми је *икад* ма ко наложио, да **морам** то и то написати.

Да је у томе било на мене каквог притиска, ја бих му се ваистину и одупрео, и пре бих сам се захвалио на уредништву, него што бих сам написао што, у што нисам уверен, и што је непоштено.

Нека ми се ма с које стране наведе један случај, да сам ја што год у „Српском сиону“ написао, што не стоји и да сам *икад* бранио *какву непоштену ствар*.

То није у стању нико доказати, те од туда и сва мржња на мене од стране познатих улицица и разних клика, који само мржњом и клеветом, а не и доказима могу да оповргну моје писање. *Моји су ударци тешки и сигурни, и не даду се ни оповргнути излечити.*

А како стоји у том погледу „Застава“? Од силних доказа и примера, нека се узме у руке само 260. бр. „Заставе“, те нек се прочита уводни чланак: „Једна радосна појава“, писан у Београду, и на први поглед сваки мислеони човек мора увидети, да је он могао написан бити само у српском пресбиро-у. *Онаке* неистине и извртања, само је плаћено перо у стању написати, и како је скупштини поднесен од министра спољних послова — Пашића — предлог: „да се одобри ванредни кредит од 200000 динара из диспозиционог фонда“ (или како се он званично назива „фонд за достојније заступање“); питање је велико, да ли не гриска и „Застава“ из тога фонда?

На ово би питање можда могао одговорити „председник радикалног клуба“.

Радикали кад су у опозицији, они су противни диспозиционом фонду, завидни што га други грискају, а кад су на влади, онда га повишују да само своје партизане задовоље и да их плаћена пера бране и одржавају на влади.

Као што рече „Трговински гласник“ за

полузваничну „Самоуправу“: „Тај полу-службени орган — по природној осетљивости болесника, који мора да викне, кад га ко дирне у болесно место, — узвикнуо је на нашу оцену и осуду. Али у свој узвик по сталном обичају свих слабих бра-пилаца оскудних у разлозима, ушлео је и личне нападе —“; тако је и сестра јој „Застава“, немогући разлозима побити моју тврдње, ударила у просту грдњу.

Умствовање „Заставе“ о приватним за-кладама, тако је дешператно и нелогично, да се није вредно на њега озбиљно ни осврнути.

За чудо нам је, да се бар резона ради и угледа не подухвати какав радикалски правник, да ма и софистиком докаже, да је Текелина заклада народна, а не пуштати којекакве дешператне „пензионирце“ да то расправљају и да лист излажу потсмеху.

Из куриозитета навешћемо само нешто из умствовања „Заставиног“ пензионирца — ва.

„Заставин“ пензионирац рече и ову колосалну глупост, како се Његова Светост одрицала Рајачићевих заклада, од којих највећа износи само 13.000 К, а све око 25.000 К, а грамзила за Текелином, која износи 2000000 К.

У ову глупост могу веровати само они „Заставини“ читаоци, који су још глушљи и неваљалији од писца „Заставиног“ чланка, који се није стидео и таку глупост написати.

Његова Светост није имала повода грамзити за Текелином закладом; ал су чланови саборског одбора — бар неки — имали и имају повода да за њеним одузимањем јаучу и да се чешкају.

Тврдњу пензионирчеву односно сумњу, „да је председник гроф Тиса створио нову асистенцију (какву асистенцију Бог те видео пишче. Ово нам некако мирише на Матину — цензуру — ревизију), која ће управљати Текелином закладом, асистенцију која ће бити њему по вољи, и то се све догађа на прагу избора за земаљски сабор“, сваки поштен Србин мора с нама заједно одбити као просту денунцијацију.

Управа Текелине закладе, није поверена макар коме, него најугледнијим људима у Српству, који се нису примили

старатељства из личне добити, него из родољубивих побуда и највећа је перфидија и помислити, а камо ли јавно рећи, да би њени старатељи злоупотребили свој положај на кортешке цељи.

Таку им је перфидију могао добацити само оно бедно створење — познато добро у Карловцима —, које уме да одроњи нос, чим из далека угледа опасност, а овамо игра дволичну улогу, те уме и да денунцира своје другове, о чему су се и сами радикали уверили, ал га за то ипак морају да трпе.

Ал ништа, ништа, имаће кад да се каје и он и радикали што су га протезирали, плаћали и трпили да ништа не ради, што треба, него да пискара разне памфлете и уређује дешператне шаљиве календаре.

„Застава“ врло добро зна, зашто је онолико дуго чекано на решење представке Његове Светости у погледу Текелине закладе, као и то, да није преузвишени гроф Куен-Хедервари донео онако решење, него његов претходник, као што зна и то, ко је кумовао онаком решењу; па то јој није ни мало сметало, да осумњачи грофа Куена и да то његово решење доведе у свезу са продајом беоцинске каје.

Кад је и како је постало општежитије у фрушкогорским манастирима?

Д. Р.

И ако је у познатим правилима калуђерским митрополита Вићентија Јовановића од 1733. године, калуђерима заповеђено, да не смеју имати ништа свога, него да је оно свију њих што је у ком манастиру; ипак се завео у фрушкогорским манастирима обичај, да је сваки калуђер имао своју својину, за коју су се више бринули него за манастирску.

Митрополит Ненадовић приликом визитације фрушкогорских манастира 1753., при којој је и сам суделовао, као што се види из поменутог описа, што је прошле и ове године у овом листу излазио; увидео шта се ради и какав је живот по манастирима, те се решио, да укине „особшчину“ и уведе „общчезитије“.

С тога је издао следећи циркулар на све настојатеље фрушкогорских манастира.

Исти гласи:

Павел — — —

Понеже в манастирјех подобает общему житију бити по правилам св. отец, ашче ли бо не общчаја житија будут, вејак повлечет потребнаја поособ и своеволству, и тако: ашче би особщина недвигласја, то исправленија по уставом и спасенија паче же и благодати Божија и ползи вејако лишалибисја, зане бо общчаеми наши вишеречени манастири (т. ј. фрушкогорски манастири), уничижаеми и поносими бивајут, что по всеј небесној. Идјеже нашего благочестија восточнаго монашки чин обрјетаеца, во царствених и прочих предјелех, общчим житием жителствујуще.

А и веја дарованија привилегијскаја от царей, и христијанскаја милостиња на общество манастирское дајутца, а не на лица и особщини: и ради сицевија особщини, многаја злаја, саблазниже и мирскаја попеченија и употребленија входјат: от чего и ктитори и благодјетели, и вси Христијани в сердцах своих жалост имут, а њеци того и гнушајутца, и замрјели к манастирем благодјетелствовати и милостињу давати. А и общчаци наши калогери, ради употребљаемих особщин, мнози неприличне и неблагословене долгове чинят и христијаном досаждајут задужујући се, от куду и многе распре и мјатежи возрастили суг. И от народа зато ниње чин наш почитаецја за работника. Срам нам буди, да за стјажателство таковое, на суд код вармеѣх и магистратах, кнезovah и прочих мирских приходим судити се, а паче нам туживати ови речени мирсти људие, и говорити да су наши калогери трговци, от чего јест и бојатисја да и негодование и немилосердие неиспливает и непривлечетца: ибо странаго ради дјела неблагословених тјех особщин више изнураем жизнь нашу, нежели дља молебствија. Како и видјети јест, да веја она орудија потребнаја к полскому дјелу, к тому и далече мужеско и женско полу тражећи, вјашчше обрјетаем ходити по селам, неже

в манастирје пребивати. А за облак оваковаго студа особщини, у самом једном Срему обретајутца, и что непрестает и исправленија неприемлет вејем несносно јест, исправитисја достоин, дондеже њесмо от Бога во вјашчши гњев подпали. Ашче и непознаемо истину, обаче видимо да све радимо, и ничего неимамо, но голи и боси ходимо, понеже от Бога благословенија неимамо. Отјалабосја јест от нас благодат, зане и ктитори и здатели сербски деспоти, просвјетителие и научителие наших манастиреј, и прочи манастироздатели на общчину, а не на особщину здали јесу и са клетвоју и анатемоју соутвердили, кои би разорио общчину, и в сиље тој, и аз таковија предам от ниње прокљатију, коего либо он бил чина и достоинства, и да неумаљаем разумом и умом, и да не всеу мјатемца.

Заповједаем вам ниње и в будущее о имени Господа нашего Исуса Христа, по правилом св. отец общжитие во манастирјех сремских, в подкрилии фрушкија гори сушчих да будет. А котори би общчини ради тоја от своего манастирја отбјегл, или сему исправленију противан бил, и несодержавал: того имјеем проклета и свјезана во сем и в будущем вјецје. Ибо и свјати отци тако соутвердиша, јакоже сљедоватеље во свјати убо и ангелски образ одјејавшисја и в манастирјех живущи под руку божиеју первее, таже игуменску, ни словом имут именовати твое или мое, сего или онаго. Ашче бо пјат тисјашч сушче мужие мирсти, јакоже написано јест в дјејаниј св. апостол, и никтоже о имјении своих глаголаше что свое бити, но бјаху им веја общча; колми паче во общчиње живущи не суг должни имјети своја вешчи и особнаја попеченија, бесполезнаја и вреднаја. Ниже да будет посредје их мое и твое или сего или онаго. Идјеже бо суг от плевелосјејатеља дјавола, во общжитиих возрастили пекул, њест љепо нарицати общчаја-житија, но разбојническаја сонмишча, свјатотатству и вејакој злобје и лукавству дјелателишча. Сего ради нарицајутца общчаја житија да веја общчаја имут и да по повељенију по бозје

настављајушчаго их повинујутеја, једињем мудрованим покорјајучесја тому, послушајуче во благое и тако достојно живуче, обрјашчут покајание и спасение вјечное.

Вједоможе буди, јако от игумена, јакоже и инаја всја благаја, сице и общезитие начинатисја имат. Тој бо прежде и имјение свое и вољу своју отложити должен, да братију в тожде повинет. Ашче убо свјет иже в тебје тма јест, то тма кољми.

Тјемже братие свјата, воспрјанем и вонмем спасенију нашему, и како кљаљсја јесми пред Богом во церкви свјатјей, жителствовати по правилам св. отец, тако от ниње общчину да држим и возљубим. Ибо аз за вјечни живот и спасение ваше, јеже би получити вејем вам, по должности моеј сие судих бити. А всјем хопчет за будущчеа житие ваше урвление по чину сљедовати.

Дано в монастырје Беочину мјесјаца Јулија, дне 31. 1753.

М. П. Павел Ненадовић с. р.

Ова је наредба митрополитова, учинила праву побуну међу калуђерима.

Из описа фрушкогорских манастира од 1753., који је као што рекосмо наведен у о. л. могло се видети, да је сваки калуђер имао своју „сиротињу“; па укинути ту „особшчину“ и увести „общезитие“: то је био грех вапијући на небо!

Због непокореења и неизвршења горње наредбе, неки су настојатељи били строго и кажњени.

Митрополит Ненадовић је морао да изнесе и пред синод предлог о укинућу „особшчине“ и уведећу „общезитија“.

Синод је у том погледу донео овај закључак:

Екстракт

протокола синодалнаго в четвертом сједении 6. Јулија 1754. в Карловце.

Јакоже богоугодно и благохвално јест в монастырјех общезитие и уставом уложено, тако и в монастырјех фрушкогорских в епархии сремској введеное общезитие Синодално затверждаетсја, да ненарушено хранитеја и твердо, ашче-

лиже би кто на порушение общезитија покусилсја и доказало би сја, такови правилно да накажетсја.

А на разрушение сего уставоположеннаго общезитија покусившисја и по заслуженому от Архиепископа и Митрополита, на 6 лет от свјашченодјејствија и началства задржани архимандрити крупедолски Никифор, хоповски хажи Захариа и раковачки Никанор, игумени же врднички Стефан, бешеновачки Дионисиј и јазачки Атанасиј, на прилежнују молбу в Синодје сем собравшихсја Архиреев в надеждје исправленија их, от запрешченија отрјешајутеја и вејем им паки свјашченодјејствовати благословјатсја от Архиепископа и Митрополита и трем им архимандритом паки прежњее в монастырјех повелителство и началство точно и по преписаному уставу возвращаетсја, таким начинном да себе в будущчеа исправљајут и на утверждение во водении общезитија прилежат, ашче ли би же после сего им исходатајствованом помилованија паки словом или дјелом, тајно или јавно, сами или чрез иних против общезитија что либо дерзнули, вси гди једин от них, да паки правилному наказанију подложитсја и из монастырја своего во други преселятсја.

Павел Ненадовић с. р.

Арх. и Митрополит

Бачки епископ Висарион; темишварски Георгиј; славонијски Софрониј; карансебишки Јоан; будимски Дионисиј; арадски Синесиј; карлшчатски Данил; Партиниј Павловић епископ (посвећења) и Јосиф костајнички.

(Свршиће се.)

ЛИСТАК.

Вести.

Куд се дева Немањино благо! Познато је, да нема већих опсенара од наших радикала. Они кад су у опозицији, не ваља им ништа што други раде. А какви су на влади, нека послужи за доказ и овај пример.

Радикалски прапорац „Родолуб“, што излази у Вршцу, листић намењен тобоже за „автономне, просветне и привредне потребе српског народа“, ком

svse не зна ни ко му је уредник, и који доноси и политичне вести, донео је у своје 46. (262.) бр. из Вршца следећи допис, који довољно карактерише на делу наше радикале.

Исти гласи :

Оправка владическог двора. Заиста се сваки иоле трезвени Србин мора начудити овој немарности око оправке оvd. владич. двора. Ми сумњамо, да је још ико до сада видео, да се у овом добу оправљају палате, као што је наш двор. Други народ би такмo приликом дубље размислио и веће бригае водио о народном благу, него што је у нас на жалост случај. Далеко под јесен у највећој киши руши се двор, те су све греде и зидови влажни остали, а уверили смо се и сами да је чак и грађа почела трулити. Па је ли је ово нужно било и морали се овакав материјал примити? Свакако не, јер је ово нечувена небрижност и немар. Пре неког дана уверили смо се лично, да се на левој страни двора, од куда најжешће пири ветар, зид од полу и четвртине цигала зида. Ми и као нестручњаци, неби ни своје колебе давали тако сазидати, а немоли један владичански двор, који треба столећима да стоји. Права кривица није зидарева, њему је израда шецко једно, он гледа само да што пре буде готов, те да своју добит у шпиг стрпа. Па ко би другше и радио, кад су му слободне руке? *Главна кривица овом немару лежи у нашим меродавним факторима, у саборском одбору.* Једва се је исто решило, да оvd. епитроп г. Коста Стефановић има да врши дужност прегледача. Али каква вајда, кад се г. Коста у те послове неразуми и ми му ни најмање не пребацивамо, јер смо уверени, да г. Стефановић, као добар Србин улаже сав свој труд око поверене му задаће. Али г. Стефановић није стручњак, те и не може предузимача упозоравати на сваку ситуацију, те се тако и на даље ради, што се хоће. *Цела досадања израда не вреди ни луле дужана, а зид са четврт циглама изнео диће нас једног дана својим падом.*

Саборски одбор требао је да именује личност која се у овој ствари разуме, а не да се са народним новцем плаћају којекакве несавесне израде. Дали би други народ допустио подузимачу, да ради што хоће? Не! Јер се они брину за своје добро, а не као ми. Наш глас остаје вапијућег у пустињи; саборски одбор троши народни новац без сваког рачуна, а највише у личну корист, те му је зато и оправка двора девета брига. Они се радије баве тиме, како ће нам и од двора штогод продати, да се туђин туда после шири. Да, то су последице немара и небриге наших меродавних фактора. Благо нама кад већ туђин може и на нашем добру да нам кроји капу, како му се прохте! Ми тражимо, да Саборски Одбор или суспендује до пролећа даље зидање, или нека именује једног стручњака, који ће надзиравати даљи рад. **То је дужност Саборског Одбора, коме је поверено народно благо!**

Овом приликом морамо се још једне појаве дотаћи. У двору се налази једна капелица; под свима

владикама (особито **Кенгелцом и Невтаријем**) држало се у очи Архангел-дана бденије. Један лични обичај у спомен помрлих владика. Но ове године је то тако заспало, па да се ама баш нико од наших свештеника није нашао побуђеним, да бар прочита мало молитвице. Немар и равнодушност, где год завиримо. *Зар је прека нужда, да се баш по овом времену зида двор? Ето мој Србине Србаковићу, тако се ето газе народни обичаји, када је меродавним круговима све то једно. Оправка двора није била у данашњим данима од преке нужде, тај новац би се могао и на друге цели употребити, јер није све најбоље, што је ново.* — Дознајемо, да ће на предлог оvd. инженира г. Крестића бити цео поменути зид и сва трула грађа срушена. Ето дотле води немар и небрига — само до трошка“.

Какву је „прашину“ морао овај допис у Вршцу произвести, може се преставити!

Неименовано уредништво, за избећи гњев радикалски, било је принуђено, да у 47. (263.) бр. донесе овај исправак:

Исправак. У прошлом броју „Родољуба“ уврштен је један допис под насловом: *Оправка владичанског двора.* Тај је допис само из незнања уврштен, јер је уредник одсутан био, иначе том допису неби места уступили, у толико пре што нам никада није била намера упуштати се у такве личне ствари, а нарочито у ову конкретну, која је сасма неосновано изнесена.

Оволико ради равнања онима, који се можда увређени налазе. Уредништво „Родољуба“.

Као што нас из Вршца уверавају, поменути је допис *од речи до речи истинит*, и исправак је морао изићи за опсенити радикалску простоту.

Еј лаковерни радикални свете, кад ћеш једном увидети и провидети опсенарство твојих вајних вођа!

А ко ће сносити трошак! Кад човек види она озбиљна и замисљена лица чланова саборског одбора, кад изиђу из кир Митине „решторације“, ил пред њоме седе са онима, који имају шта молити, ил кад свога „вожда“ са облигатним ађутантом прате на станицу; мислио би човек: е то су мудраци над мудрацима, каквих није било ни у римском сенату!

А кад овамо погледа човек на њихов рад, он се о са свим противном увери.

Од многих „гиксера“ навешћемо само овај, који се може врло фатално свршити по „наивног“ потпредседника.

Саборском је одбору мало било, што није прихватио кр. решење у погледу исплате четворици епископа из Текелине закладе 38.975 К, него је уз то поднео тужбу против њих, пошто нису тобоже имали права да дигну тај новац.

Удес је хтео, да такву тужбу поднесе др. Бранко Илић фишкар нар. фондова за Угарску.

И ако је председник кр. уг. министарства гроф Стеван Тиса, уништио саборски закључак у погледу подигнућа парнице против епископа; и ако потпредседник саборског одбора **нема** права да потписује закључке и одлуке саборског одбора; и ако у саборском одбору седе три призната адвоката и доктора права и два фишкала, *који су све речено требали знати*; они наговореше „паивног“ потпредседника да потпише пуномоћ за тужбу.

Не ћемо да се упштамо у оцену *какву* је тужбу поднео фишкар, ал ћемо да напоменемо само то, да су сва три државна суда одбила саборски одбор са тужбом, пошто поднесена тужба „иде за обеснажењем права, које припада Његовом Величанству.“

Како ће трошак за исту тужбу бити мало повећи, од оног трошковника, што смо га у последњем броју навели, ког је члан саб. одбора поднео својој странци и вансудбено га наплатио; питање је: ко ће га поднети т. ј. да ли потпредседник, или фишкар или саборског одбора чланови солидарно? Неко ће га од њих платити, *пошто га не ће платити Текелин фонд*, као што се мислило онда, кад се закључило да се поднесе тужба, када је њиме управљао саборски одбор, те се на основу том и правно „мастан“ трошковник, а тако исто *не ће се доустигати, да се исплати из другог ког фонда народног*.

Срећа ће још бити, ако дође само до његове исплате, а не узима неовлаштено издавање пуномоћи и мало тежих последица, као што се зуца, односно како говоре „зли језици“.

Доследност. Како је благородни г. др. Милан Максимовић, зет Његове Светости, добио угарско племство и то „у признању његова ошће корисног јавног дјеловања и његових заслуга на пољу народног господарства“; није чудо, да је наша опозиционално штампана ударила и због тога у пецкање и исмевање, чудећи се његовим „непознатим заслугама“.

Е лепо! А молићемо, није ли и саборски одбор г. Максимовићу пре уздигнућа његова у племство, признао му поменуте заслуге, због којих је уздигнут у племство?

Ко у то не верује, нека завири у 12. бр. „Српског митрополијског гласника“, те ће на стр. 197. наићи, где се вели: „Узима се на знање извештај др Жарка Миладиновића и поп Боже Поповића о прегледању даљског властелинства. Изречено Њег. Светости признање на извршеном обрађивању добра и узорном реду на њему“.

Па кад је г. Максимовић управитељ даљског

добра, кад је ли његова заслуга, што је у њему извршено обрађивање и узоран ред; не пада ли и на њега одборово признање?

И кад пада, је ли било умесно и паметно замедити влади, што је препоручила г. Максимовића баш за оне заслуге, које му је и саборски одбор признао, да добије племство?

Саборски одбор дакле сме, а круна не сме одликовати г. Максимовића за корисно деловање на пољу народног господарства.

Живела доследност!

Нове земљорадничке задруге. У Смилану, у Пауцију, у Пећинци и Перни основане су нове задруге са неограниченом одговорношћу.

Уредник: **Димитрије Руварад**, протојереј.

Припослано*.

Велецењени г. уредниче!

Не знамо, ко вам је у броју 21. Срп. Сиона од ове године послао одговор са потписом „Бранко“, а на питање ваше: Како би и најмање парохије добиле спремне свештенике?, а не ћемо то ни истраживати, јер се питање, о коме се расправља, нас калуђера и не тиче. Но не можемо ипак прећутати, а да на тај одговор „Бранков“ не реагирамо због оних речи, што нас калуђере на два места у свом одговору назива „неспремнима“ за парохијску службу. — Истина је, да ми нисмо свршавали богословију карловачку, али смо у нашим манастирима као манасти. Ваци упућивани у свршавању богослужења и обављању најпречих дужности парохијских, те као монаси долазимо на рукополагање спремнији од многих свршених богослова, и при самом свршавању те св. тајне над нама показујемо се као окретнији од многих свршених богослова. А имамо и доста примера, да многи и многи свршени богослови, кад добију парохију ма и највећу, не раде у њој ништа друго, осим онога, што и ми по нужди и потреби одређени на администрацију и најмање парохије, радимо, т. ј. свршавају богослужења, крштавају, венчавају и сарањују, а то исто и ми радимо, и не може нам се у томе пребацити „неспремност“, јер и свршавање тих дужности учимо у манастиру од наших старијих, пошто већина манастира имаде своје Прњаворе, у којима калуђери и крштавају, и венчавају и сарањују. Стога одбијамо од себе тај ошћени израз „неспремни“, знајући, да има доста свештеника, који осим горе споменутих црквено парох.

* За ово не одговара уредништво.

дужности, не раде ништа, што бишло у корист и напредак брзи њиховој поверених им парохијана.
Један за многе.

Одговори уредништва.

Г. К. П. у Д. — На питање Ваше: од куда то, да се у једним календарима наводе јесењске задушнице под 25. Септ., у другима под 2. Окт. а у неким и под 9. Окт., одговарамо Вам следеће.

Јесењске — михољске — задушнице није установила наша црква. Како су оне постале, о том је изишао наш чланак „Рецимо и ми коју о михољским задушницама“ у „Гласу истине“ за 1890.

У истом смо рекли за њих, да им морамо одредити дан држања по правилу недеље св. отаца од 16. Јулија, те по томе се имају оне одржати 29. Септембра, ако је тог дана субота, ако је 29. Септ. недеља, онда у суботу 28. Септ., ако у понедељак у суботу 27. Септ., ако у среду, у суб. 2. Окт., а ако у четвртак, у суб. 1. Окт., а ако у петак, у суб. 30. Септ.

По овоже, пошто је 29. Септ. ове године пао у среду, то су се јесење — михољске задушнице имале одржати у суботу 2. Окт., а никако 25. Септ. или 9. Окт.

Г. Ј. П. у М. — Одговор на Ваше питање наћићете у одлуци саборског одбора од 25. о. м., по којој су црквене општине дужне набављати за парохијска звања све оне тисканице, које остају у звању односно у цркви, као све протоколе. А од паушала дужни су свештеници набављати све оне тисканице, које не остају у писарни, као све изводе, а уз то сав канцеларијски прибор.

Крајње је време било, да се донесе овака одлука, кад није у своје време тачно назначено, на што се има одређени паушал употребљавати.

Читуља.

У ман. Бездину умро је 26. Октобра у 80. години јеромонах *Исидор Михајловић*. Вечан спомен оцу Исидору!

Јавна захвала.

Сломљени силном жалашћу за непрежаљеним оцем својим, покојним

Данилом Трбојевићем

умировљеним окружним протом личким

не мегосмо у име своје и у име покојникове многобројне ожалашћене родбине посебице се

захвалити на свакој сажалнаци, која нам је стигла.

П. н. господу и госпође, које нам у нашој големој тузи своје саучешће било телеграфично било писмено изјавише, молимо овим путем, да изволе примити нашу најтоплију захвалност.

Захваљујемо најјердачније и поглавитој г. г. лијечницима Др. Гроспаћу и Др. Шгајнфелу, који покојнику у његовој 93. години својеки настојаше продужити дане живота; пречасној г. г. свештеницима: протојереју Мј. сивији Мајсторовићу, паросима: Петру Милојевићу, Јоци Богдановићу, Мани Дошену, Гени Илићу, Миланку Борићу, Јандрији Цвјетићанину, Петру Обрадовићу, Светозару Зорићу и Петру Трбојевићу, гимназијском катихети Николаи Мајсторовићу и јеромонаху Исаилу Рајчевићу, који покојника дивно опојаше и од њега се по пароху Јоци Богдановићу лијепим и утјешним словом опростише; пресвијетлом г. вел. жупану Томи пл. Краљевићу, веломожном г. поджупану Чедомиру Цекићу, поглавитом г. кот. предстојнику Др. Матанићу, г. г. чиновницима и осталој интелигенцији из мјеста и са стране, који својом присутношћу тужну свечаност увеличаше. Захваљујемо г. равн. учитељу Мили Оклобцији и гђицама учитељицама Јелени Познановићевој и Даринци Богуновићевој, који са школском дјецом спровод украсише; дичном, у необично великом броју сакупљеном народу, из којег многи и многи вјечну кућу незаборављеног покојника сузама оросише, — свима скупа и сваком појединцу нека је и опет најјердачнија наша хвала!

У име васколике родбине тужни синови

Јово Д. Трбојевић,

окожни прото лички у Метку

Петар Д. Трбојевић,

судеки савјетник у Пожеви.

Послате књиге на приказ:

„Српско цвѣће“ за млада срца I. Венчић: Српскиња... Магла пала... Од Босне се турска војска... С оне стране Дунава... Коло... — За гласовир у две руке у лакој слогу сложио Исидор Бајић. Цена К 1-60.

I. „Магла пала“, речи од М. Петровића и П. „Баволан“. — За гласовир у две руке компоновао Исидор Бајић. Цена К 1-60.

Обе ове музикалије добијају се у српској књи-

жари Браће М. Поповића у Новом Саду и у свима другим књижарама.

Српске забаве, написао и издао *Јован Живојновић*. Песме за певање, компоновао *Исидор Бајић*. Нови Сад, штампарија „Браникова“, 8^о стр. 136. и XLIV. Цена 5 К.

Издања Матице српске: *Летопис* Матице српске, књига 228. свеска VI. за 1904.

Од књига за народ: *Владимир Дукланин* од Стевана Сремца.

Календар Матице српске за 1905.

Књижевна објава.

По овлаштењу Његове Преосвећености епископа, господина дра Георгија Летића, част ми је објавити, да је довршено и да се разашиле

ТРЕЋЕ ИЗДАЊЕ

уџбеника:

КАТИХИЗИС

или

НАУКА ПРАВОСЛАВНЕ ХРИШЋАНСКЕ ЦРКВЕ

за српске православне ученике IV^о, односно III^о и IV^о разр. основних школа

саставио

Др. Георгије Летић

српски православни епископ.

Књига је штампана *источним* и *јужним* начертанјем, а добија се само у *Српској Манастирској Штампарији у Ср. Карловцима*, као код јединог комисионара — но иста штампарија обвезана је на уступање следећег рабата:

књижарима 25%

катихетама и учитељима 15%

општинама и одборима 10%.

У опсегу српске православне Митрополије Карловачке ово је *једини* надлежно *апробовани* уџбеник своје врсте, — а исто тако је одобрен по надлежним световним и духовним областима у Босни и Херцеговини.

Чист приход од овог уџбеника служиће оснивању закладе за подизање свештеничког и учитељског подмлатка у епархији темишварској.

У *Темшвару* 1904. год.

Ђура Терзин

српски нар. учитељ.

КЊИГОВЕЗНИЦА

СРПСКЕ МАНАСТИРСКЕ ШТАМПАРИЈЕ у Ср. Карловцима.

Јављамо свима а нарочито сл. управама манастирским, да је наша **књиговезачка радионица** снабдевена са свима машинама и материјалом, као и све веће модерне књиговезнице у престоницама, с тога смо у стању израђивати све послове на потпуно задовољство.

УПРАВА

српске манастирске штампарије.

Позив на претплату.

Како је сасвим нестало књиге

„Великог Типика“

што га је написао

Протојереј **ВАСИЛИЈЕ НИКОЛАЈЕВИЋ**,

то је потписата штампарија узела у своју накладу поменути књигу.

Књига је ушла у штампу, и биће готова до Божића.

Цена за претплатнике у тврдом увезу 4 К, у брошираном увезу 3 К, а дућанска ће цена бити знатно већа.

Новце за књигу треба слати потписатој штампарији, јер ће се претплата само тако моћи уважити. Претплата траје до 1. децембра 1904. год.

У Карловцима 14. Септембра 1904.

У П Р А В А

српске манастирске штампарије.

Нова школска књига.

Школска деца

на

СЛУЖБИ БОЖЈОЈ.

У п у т с т в о

за православне ученике срп. основних школа како да у св. цркви на богослужењима суделују.

У Срем Карловцима. Српска манастирска штампарија. 1904., 16^о 32 стр.

Цена 20 потура.

Ова је књижица решењем високославног Школског Савета „од 14./27. Августа 1904. бр. III. С. 535/509, ех 1904. одобрена и прописана као по-

пољна књига у српским вероисповедним школама у краљевинама Хрватској, Славонији и Угарској, и упућени су епархијски школеки одбори: бачки, бубински, вршачки и темишварски, да учине потребно расположење, да се она чим пре заведе у тамо-подручним срп. нар. основним школама“.

А високиком решењем кр. земаљске владе у Загребу одела за богоштвоје и наставу бр. 19.395. ех 1904., иста је књижица одобрена као помоћна књига за децу источно православне вере у пучким школама и српским автономним — вероисповедним.

Потписата штампарија умољава и позива школеке власти и књижаре, да изволе поменути књижицу од ње набављати. Књижари добијају 25% рабата.

Подједно се упозорјују српске и остале књижаре и издавачи, да се не усуди нико од њих

исту књижицу прештампати; јер ће иначе имати да одговарају суду за кажњиво прештампивање.
У Карловцима 20. Новембра 1904.

Српска манастирска штампарија.

ЗВАНИЧНИ ОГЛАСИ.

Бр. ЕК 432. ех 1904.

75 1—2

СТЕЧАЈ.

Расписује се овим стечај на парохију I. плаћенога разреда у *Вршцу*, у личком протопрезвитерату.

Рок комитовању оставља се до 1. јануара 1905. по старом календару.

Из седнице Епарх. конзисторије држане у Плашком, 21. октобра (3. новембра) 1904.

Предејдничество.

ДРУГИ ОГЛАСИ

ЗВОНОЛИВНИЦА И ФАБРИКА ГВОЗДЕНИХ КОЗА ЗА ЗВОНА АНТОНА НОВОТНИЈА

У ТЕМИШВАРУ, ФАБРИЦИ препоручује се — са гаранцијом на више година — за израду нових звона и за преливање пукнутих звона у овакој величини, као и за целокупно хармонично удешено звоњење, провиђено са круном од кованог гвожђа, тако удешеном, да се звона по вољи и лако могу кретати, ако би се на једном месту излупало, чиме се звона сачувају да не пукну.

Особито препоручујем

од мене изнађена и много пута одликована

са отвореним одушкама провиђена звона,

која су у горњем делу — као виолина — са отвором у виду фигуре 2 провиђена и като имају дуготрајнији, снажнији и дубљи звук, него звона по старој системи прављена, тако да се овако једно патентирано звоно од 327 килограма изједначује са звуком других по старој системи ливених звона од 461 килограма.

Даље препоручујем козе за звона од кованог гвожђа, у тороњу слободно стојеће; звона или шоље за сатове од метала; прављење старих звона са крунама од кованог гвожђа. —

24—23 ех 1904. Илустровани ценовници и прорачуни трошка бесплатно и франко.

На миленајској земаљској изложби у Будимпешти 1896. награђена са великом миленајском медаљом.

„Српски Сион“ излази сваких 15 дана на 2 цела табака. Цена му је: За Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на годину 8 круна, на по године 4 круне, а на четврт године 2 круне. За стране земље: на годину 10 круна. Поједини бројеви 20 филира.

Претплата, огласи, стечајев и рекламације у року од 15 дана шаљу се Администрацији и остала рукописи уредништву „Српског Сиона“ у Карловце. За огласе, објаве и стечајеве плаћа се 10 рили, и од једног реда ситних слова. — Неплаћена писма се не примају. — Рукописи се не враћају.

Све спорове овога листа у ствари претплате или других потраживања решава котарски односно опћински суд у Карловцима.

Издање и штампа: Српске Манастирске Штампарије у Ср. Карловцима. 701. 1904

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА